

TEMA:

Etnisk profilering i Danmark – dansk retsbeskyttelse inden for politiets arbejdsområde

Etnisk profilering i Danmark – dansk retsbeskyttelse inden for politiets arbejdsområde

Tema

Institut for Menneskerettigheder

2011

**Etnisk profilering
i Danmark
– dansk retsbeskyttelse
inden for
politiets arbejdsområde**

Tema

Institut for Menneskerettigheder
2011

Kolofon

Etnisk profilering i Danmark

– dansk retsbeskyttelse inden for politiets arbejdsområde

Tema/2011

© Institut for Menneskerettigheder, 2011

Mekanisk, fotografisk eller anden form for gengivelse af rapport om etnisk profilering eller dele heraf skal ske med fuldstændig kildeangivelse.

Redaktion: Mandana Zarreparvar og Susanne Nour (ansv.)

Tilrettelæggelse: Martin Futtrup og Bjørn Dilou Jacobsen

Forlagsredaktion: Klaus Slavensky

Layout: Carsten Schiøler

Produktion: Handy-Print A/S, Skive

Trykt i Danmark 2011

Udgivet i samarbejde med The Open Society Justice Initiative

ISBN 978-87-91836-41-1

Indholdsfortegnelse

Sammendrag og anbefalinger	7
1. Introduktion og metode.....	11
1.1 Introduktion.....	11
1.2 Definition og metode.....	13
1.3 Rapportens indhold.....	15
2. Politi og anklagemyndighed i Danmark	16
2.1 Rigspolitiet	16
2.2 Politiets Efterretningstjeneste.....	17
2.3 Politikredsene	17
2.4 Anklagemyndigheden.....	18
2.5 Kredsråd	18
3. Politiets beføjelser til at foretage indgreb.....	19
3.1 Indgreb over for alle	19
3.2 Indgreb over for personer, der giver anledning til fare.....	24
3.3 Indgreb over for mistænkte og sigtede.....	25
3.4 Risiko for etnisk profilering og anbefalinger	28
4. Indvandring og grænsekontrol.....	30
4.1 Lovgivning.....	30
4.2 Opgavefordeling.....	30
4.3 Gyldig dokumentation	31
4.4 Personkontrol ved de ydre Schengen-grænser	31
4.5 Personkontrol ved de indre Schengen-grænser	32
4.6 Told	334
4.7 Risiko for etnisk profilering og anbefalinger	35
5. Anti-terrorisme.....	36
5.1 Opgavefordeling.....	36
5.2 Lovgivning.....	36
5.3 Behandling af personoplysninger	37
5.4 Overvågning.....	38
5.5 Politi mod terror	39
5.6 Risiko for etnisk profilering og anbefalinger	40
6. Forbuddet mod diskrimination i dansk ret	42
6.1 Lov om etnisk ligebehandling	42

6.2 Forvaltningsloven.....	43
6.3 Lov om forbud mod forskelsbehandling pga. race m.v.....	44
6.4 Udlændingeloven.....	44
6.5 Straffeloven.....	44
6.6 Konklusion og anbefalinger	44
7. Klagemuligheder.....	46
7.1 Politiklagesystemet.....	46
7.2 Folketingets Ombudsmand.....	48
7.3 Ligebehandlingsnævnet.....	49
7.4 Institut for Menneskerettigheder	50
7.5 Kontrol med PET's aktiviteter	50
7.6 Bevis for etnisk profilering og anbefalinger.....	51
8. Litteratur og rapporter vedrørende etnisk profilering i Danmark.....	54
Bilag 1. Visitationszoner i København.....	55

Sammendrag og anbefalinger

Denne rapport indeholder en juridisk analyse af dansk ret inden for antidiskrimination, politiarbejde, antiterrorisme, indvandring og grænsekontrol om etnisk profilering. Analysen inddrager relevante retskilder, herunder love, bekendtgørelser, retningslinjer, retspraksis fra domstole og administrative myndigheder såvel som international retspraksis af relevans for Danmark og international good practice i forhold til bekæmpelse af etnisk profilering.

Politiets beføjelser til at foretage indgreb

Politiloven, færdselsloven og retsplejeloven giver politiet adgang til at foretage stikprøvekontrol over for enkeltpersoner uden noget krav om rimelig mistanke. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i afgørelsen *Gillian og Quinton mod Storbritannien* udtalt, at brede politibeføjelser til at foretage stikprøvekontroller skaber en reel risiko for etnisk profilering hos den enkelte politibetjent i udvælgelsen af personer til kontrol. Der eksisterer ingen danske retningslinjer vedrørende forebyggelse af etnisk profilering ved udførelsen af stikprøvekontroller.

- 1. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at politilovens § 6 ændres i overensstemmelse med dommen Gillian og Quinton mod Storbritannien fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.*
- 2. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der udarbejdes nationale retningslinjer som har til formål at forebygge etnisk profilering. Retningslinjerne bør indeholde en vejledning om, hvilke kriterier der er saglige at inddrage som grundlag for et politiindgreb, og hvordan politiet kan forebygge etnisk profilering.*

Polititræning kan være et effektivt redskab til at minimere risikoen for etnisk profilering. Træningen bør sigte mod at uddanne politibetjente i relevant diskriminationslovgivning, udfordre stereotyper og fordomme, øge bevidsthed om konsekvenserne af diskrimination og vigtigheden af offentlig tillid samt praktisk rådgivning om kommunikation med offentligheden.

- 3. Institut for Menneskerettigheder finder det positivt, at elever på politiskolen undervises i etnisk profilering, og anbefaler, at træning i forebyggelse af etnisk profilering fortsættes efter endt uddannelse på politiskolen. Især vejledning fra overordnet politipersonale kan have væsentlig betydning for at forebygge etnisk profilering.*

Indvandring og grænsekontrol

Udlændingeloven giver politiet beføjelser til at foretage stikprøvevis kontrol af køretøjer i søgen efter udlændinge uden lovligt opholdsgrundlag. Der eksisterer ingen danske retningslinjer, som fokuserer på etnisk profilering i forbindelse med patruljering i de grænsenære områder. Risikoen for etnisk profilering i forbindelse med grænsekontrol må formodes at være højere end andre af politiets arbejdsområder, da politiets formål med stikprøvekontrollen er at opdage udenlandske statsborgere, som krydser grænsen ulovligt. Klare retningslinjer vedrørende objektive og saglige kriterier i forbindelse med grænsekontrol er afgørende for at forebygge etnisk profilering.

4. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der udarbejdes nationale retningslinjer med fokus på håndtering og forebyggelse af etnisk profilering i forbindelse med grænsekontrol.

Antiterrorisme

Som et led i sin overvågning og efterforskning indsamler Politiets Efterretningstjeneste (PET) personoplysninger om mistænkte kriminelle personer og organisationer. Der er udarbejdet retningslinjer for PET's behandling af personoplysninger, og Wamberg-udvalget overvåger PET's aktiviteter. Hverken retningslinjerne eller Wamberg-udvalgets kommissorium behandler imidlertid specifikt risikoen for etnisk profilering.

5. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der i retningslinjerne for PET's behandling af personoplysninger samt Wambergudvalgets kommissorium tilføjes retningslinjer vedrørende forebyggelse af etnisk profilering.

Gennem arbejdet med at bekæmpe radikaliserings fremhæver PET, at terrortruslen mod Danmark hovedsagligt stammer fra netværk, grupper og enkeltpersoner, der bekender sig til forskellige former for militant islamisk ideologi. Netværk af "hjemmedyrkede ekstremister" beskrives som ofte værende karakteriseret ved at være løst strukturerede, bestående af unge mellem 16 og 25 år, som er født eller vokset op i Danmark. De ser sig selv som en del af et globalt islamisk netværk, hvor vold ofte spiller en central rolle. Anvendelsen af religiøs praksis som et hovedkriterium ved identifikationen af potentielle terrorister medfører en reel risiko for etnisk profilering.

6. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at indsatsen mod antiradikalisering baseres på objektive kriterier og fokuserer på klare indikatorer vedrørende adfærd og handlinger, som tyder på planlægning af eller direkte støtte til vold. Initiativer til antiradikalisering bør ikke målrettes mod bestemte persongrupper på grundlag af de pågældendes religiøse overbevisning. Inddragelse af religion bør om nødvendigt alene anvendes som en bidragende faktor.

Diskriminationsforbuddet i dansk ret

Etnisk profilering foretaget af politiet udgør forskelsbehandling på grund af en persons race eller etniske oprindelse og er i strid med den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning. Dansk lovgivning indeholder imidlertid ikke et udtrykkeligt forbud mod etnisk profilering og diskrimination foretaget af politiet.

7. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der indarbejdes et specifikt forbud mod diskrimination, herunder etnisk profilering i politiloven. Forbuddet kan indsættes som et bærende princip i et nyt § 3, stk. 2, om almindelige bestemmelser for politiets indgreb.

Klagemuligheder

Etnisk profilering kan ofte være svært at bevise i enkeltsager, da det kan være vanskeligt at sandsynliggøre, at et givent politiindgreb var begrundet i etnisk profilering. Folketingets Ombudsmand er den eneste klagebehandlende myndighed, som er i stand til at foretage mere generelle undersøgelser af politiets praksis og mulige mønstre af etnisk profilering.

8. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at muligheden for at foretage generelle undersøgelser af etnisk profilering introduceres i politiklagesystemet.

9. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Folketingets Ombudsmand foretager en generel undersøgelse af etnisk profilering foretaget af politiet.

I Danmark foretages der ikke en generel registrering af den etniske oprindelse hos personer, som udsættes for politiindgreb. Det er derfor vanskeligt at måle, hvorvidt personer med en bestemt etnisk oprindelse i praksis oftere end andre udsættes for politiindgreb. Det er derfor vanskeligt at overvåge og vurdere, om etnisk profilering reelt finder sted i Danmark.

Anvendelse af såkaldte stopsedler til at registrere politiindgreb kan opfylde flere formål. De indsamlede statistiske data kan anvendes som et internt redskab til at overvåge, hvordan og hvor ofte politiindgreb anvendes, samt hvorvidt bestemte grupper udsættes for indgreb i disproportionalt omfang. Stopsedler kan endvidere være et nyttigt middel til at tilskynde politiet til at foretage velbegrundede indgreb. Det indsamlede statistiske materiale kan ligeledes anvendes af lokalsamfund til at stille politiet til ansvar for sin adfærd.

10. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der i Danmark foretages systematisk registrering af personer, som er i kontakt med politiet med henblik på at tilvejebringe statistisk materiale om politiets indsats over for borgerne set i forhold til de enkelte borgeres etniske oprindelse. Dette materiale kan afdække disproportionale mønstre og måle effektiviteten af politiets indgreb. Registreringen bør udvikles i samarbejde med Datatilsynet for at sikre overholdelsen af persondataloven.

Introduktion og metode

1.1. Introduktion

Institut for Menneskerettigheder er en national menneskerettighedsorganisaion (NHRI), som er akkrediteret i overensstemmelse med FN's Paris Principper. Instituttet har som led i dets arbejde med henblik på at beskytte og fremme menneskerettigheder bl.a. til opgave at overvåge menneskerettighedssituationen i Danmark. Instituttet er desuden udpeget som nationalt ligebehandlingsorgan (NEB) i overensstemmelse med EU's direktiv 2000/43/EF.

Institut for Menneskerettigheder har udarbejdet denne rapport i samarbejde med Open Society Justice Initiative, som har finansieret rapporten, kommenteret det endelige udkast af rapporten og bidraget med viden om etnisk profilering og relevant praksis fra andre lande.

The Open Society Justice Initiative arbejder for at adressere etnisk profilering i en række europæiske lande. I samarbejde med nationale partnere har Open Society Justice Initiative dokumenteret etnisk profilering i adskillige lande, herunder Bulgarien, Frankrig, Ungarn, Holland, Spanien og Storbritannien. Forskning foretaget af Open Society Justice Initiative viser, at etnisk profilering er en fastgroet og udbredt praksis, som påvirker etniske minoriteter i hele den Europæiske Union.

I rapporten gives et overblik over dansk lovgivning vedrørende politiets generelle adgang til at foretage indgreb over for civile, antiterrorforanstaltninger og grænsekontrol med fokus på problemstillinger vedrørende antidiskrimination og etnisk profilering. I rapporten undersøges endvidere, i hvilken udstrækning dansk lovgivning og praksis beskytter mod etnisk profilering i politiets daglige arbejde, og det vurderes, om der i Danmark er tilstrækkelig juridisk beskyttelse til at bekæmpe og forebygge etnisk profilering.

Ved begrebet etnisk profilering inden for det politi- og efterforskningsmæssige område forstås normalt myndigheders anvendelse af etniske eller racemæssige karakteristika, som systematisk sættes i forbindelse med f.eks. bestemte typer af forbrydelser eller danner grundlag for særlige politi- og efterforskningsmæssige beslutninger og indsatser.

Etnisk profilering er et fænomen, der gennem de seneste år har fået

stigende opmærksomhed. I mange lande har lovgiver og politi imidlertid ikke særligt fokus herpå, ligesom udbredelsen af fænomenet i praksis ikke er undersøgt i tilstrækkelig grad.

Med hensyn til Danmark indikerer eksisterende materiale som akademiske forskningsprojekter, statistisk information fra Københavns Politi samt avisartikler, at etnisk profilering er et reelt problem her i landet.

To danske akademiske forskningsprojekter konkluderer således, at spændinger mellem politiet og især unge personer fra etniske minoritetsgrupper til dels skyldes etnisk profilering udøvet af politiet. Det ene forskningsprojekt fremhæver politiets anvendelse af stereotyper¹ i sit arbejde. Det andet forskningsprojekt konstaterer, at politiets visitationer af unge med etnisk minoritetsbaggrund indebærer sammenstød med og modvilje hos dem, som visiteres, hvilket medfører en stigende kriminalitetsrate hos denne gruppe, når de tillaes for at sætte sig til modværge over for politiet.²

Endvidere indikerer statistisk materiale fra Københavns Politi, at etnisk profilering kan forekomme i visitationszoner etableret af politiet.³ Materialet viser også, at der alene sker et lavt antal arrestationer af visiterede personer, hvilket rejser tvivl om visitationszonernes effektivitet. Mellem 15. september 2008 og 15. januar 2010 blev 9.887 personer kropsvisiteret samlet 17.977 gange inden for visitationszoner i København. Over 50 procent af de visiterede havde en anden etnisk oprindelse end dansk. Det bemærkes i den forbindelse, at indvandrere og efterkommere udgør 21,6 procent af hele Københavns indbyggerantal og 27,9 procent af Nørrebros.⁴

Herudover fremgår det af undersøgelser fra februar 2008, foretaget af aviser i forbindelse med gadeorden på Nørrebro udøvet af unge med indvandrerbaggrund, at politiets anvendelse af visitationer var blandt årsagerne til konfrontationerne.⁵ Disse undersøgelser kan ikke tages til

---

¹ Holmberg 1999

² Ansel-Henry and Jespersen 2003

³ <http://politiken.dk/indland/ECE882398/18000-visitationer-gav-300-vaaben/>

⁴ <http://www.kk.dk/FaktaOmKommunen/KoebenhavnITalOgOrd/StatistikOmKoebenhavnOgKoebenhavnere/Kort/Temakort/Befolkning/IndvandrereOgEfterkommerelAlt.aspx>

indtægt for en præcis bedømmelse af omfanget af etnisk profilering i Danmark, men de understreger et behov for yderligere undersøgelser af etnisk profilering på det politi- og efterforskningsmæssige område i Danmark. Øget indsamling og undersøgelse af data om etnisk profilering og diskrimination er en forudsætning for yderligere at kunne fremme ligebehandling og forebygge diskrimination. Herigennem er det muligt at målrette indsatsen og måle effekten heraf.

På denne baggrund har Institut for Menneskerettigheder udarbejdet denne juridiske rapport om etnisk profilering i Danmark, hvis hovedformål er at vurdere den juridiske beskyttelse mod etnisk profilering i Danmark.

1.2. Definition og metode

I dansk lovgivning eksisterer ingen definition af begrebet etnisk profilering. I denne rapport anvendes Den Europæiske Komité mod Racisme og Intolerances (ECRI) definition for *racial profiling*, som findes i ECRI's General Policy Recommendation N° 11 om bekæmpelse af racisme og racediskrimination i politiarbejdet (on combating racism and racial discrimination in policing):

*"Politiets brug af grunde så som race, hudfarve, sprog, religion, nationalitet eller national eller etnisk oprindelse ved udøvelsen af kontrol-, overvågnings- eller efterforskningsaktiviteter, uden nogen objektiv eller rimelig begrundelse."*⁶ (forfatterens oversættelse)

Etnisk profilering forekommer i praksis oftest i forbindelse med politibetjentes konkrete beslutninger om, hvilke personer der skal underlægges identitetskontrol, udspørgen og visitation, men anvendes også til computersøgning i databaser (datamining) med henblik på f.eks. at søge efter potentielle terrorismetænkte eller målrette overvågning og antiradikaliseringstiltag m.v.

Grundlæggende internationale menneskerettighedsinstrumenter, som

⁵ Politiken 18. februar 2008, *Erklæring: Sandheden bag urolighederne*

http://politiken.dk/indland/fakta_indland/ECE473096/erklaering-sandheden-bag-urolighederne/ se også Jyllands-Posten 16. februar 2008, *Eksperter afviser at optøjer handler om diskrimination* <http://jp.dk/indland/krimi/article1268662.ece>

⁶"The use by the police, with no objective and reasonable justification, of grounds such as race, colour, language, religion, nationality or national or ethnic origin in control, surveillance or investigation activities."

f.eks. FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder (ICCPR), FN's Konvention til Forebyggelse af alle Former for Racediskrimination (CERD), Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) og EU's charter om Fundamentale Rettigheder indeholder ikke et udtrykkeligt forbud mod etnisk profilering. Både FN's racediskriminationskomité (CERD) og ECRI har imidlertid fremhævet, at etnisk profilering kan udgøre en krænkelse af menneskerettens grundlæggende princip om ligebehandling og antidiskrimination.⁷

For personer, som kropsvisiteres og tilbageholdes af politiet og i den forbindelse oplever at være udsat for etnisk profilering – eventuelt gennem adskillige møder med politiet – kan disse oplevelser være yderst skræmmende og ydmygende. Etnisk profilering kan endvidere øge graden af fjendtlighed i mødet mellem individ og politi eller andre retshåndhævende myndighedspersoner. Herved øges samtidig sandsynligheden for, at rutineforanstaltninger eskalerer til konflikt og aggression, som tilmed kan risikere at udgøre en sikkerhedsrisiko for politiet og lokalsamfundets beboere.

Herudover kan etnisk profilering medføre egentlig fremmedgørelse af de personer, der er udsat herfor, og i sidste ende en stigmatisering af hele lokalsamfund. I tilfælde, hvor netop de pågældendes assistance er nødvendig med henblik på bekæmpelse af kriminalitet og terrorisme, er den etniske profilering derfor tilmed en ineffektiv og kontraproduktiv metode i politiarbejdet.

Etnisk profilering kan forekomme gennem direkte diskrimination, hvor en politibetjent bevidst opsøger bestemte etniske grupper. Etnisk profilering kan også forekomme ved indirekte diskrimination, hvor en betjents handlinger ubevidst er motiveret af generaliseringer om etniske grupper og etniske stereotyper. Institutionelle faktorer, som rammer etniske grupper på forskellig vis, kan også resultere i indirekte diskrimination. Det kan være brugen af polititaktik, fokus på bestemte kvarterer eller særlige typer af kriminalitet.

I denne rapport undersøges relevant, gældende dansk ret vedrørende politi, antiterrorisme, immigration og grænsekontrol samt anti-diskrimination med det formål at afdække, i hvilken udstrækning dansk ret beskytter mod etnisk profilering i det praktiske politiarbejde. I

⁷ CERD General Recommendation No. 31: Administration of the Criminal Justice System; ECRI General Policy Recommendation No. 11 on combating racism and racial discrimination in policing

undersøgelsen inddrages danske love, bekendtgørelser, retningslinjer, retspraksis fra danske domstole og administrative organer samt Danmarks internationale forpligtelser set i lyset af nyere international retspraksis. Konklusionerne vedrørende den danske beskyttelse mod etnisk profilering perspektiveres på baggrund af anbefalinger og good practice udviklet af Open Society Justice Initiative og Den Europæiske Unions Agentur for Fundamentale Rettigheder (FRA). På denne baggrund udarbejdes endelig anbefalinger til styrkelse af beskyttelsen mod etnisk profilering.

1.3. Rapportens indhold

Kapitel 2 i denne rapport gennemgår politiets og sikkerhedstjenestens struktur i Danmark. De forskellige aktører inden for politiet og sikkerhedstjenesten præsenteres, og der redegøres for arbejdsdelingen mellem de forskellige aktører.

Kapitel 3 vedrører politiets beføjelser til at foretage indgreb over for civile. I kapitlet gennemgås politiets adgang til at foretage stikprøvekontroller efter politiloven, færdselsloven og retsplejeloven, politiets adgang til at foretage indgreb over for personer, som udgør en fare for den offentlige orden samt politiets adgang til at foretage legemsindgreb og ransagning over for mistænkte og sigtede personer.

Kapitel 4 vedrører person- og varekontrol ved de danske grænser. I kapitlet gennemgås lovgivning, fordeling af arbejdsopgaver mellem politi og andre aktører samt politiets praksis ved person- og varekontrol.

Kapitel 5 vedrører den danske antiterror lovgivning og det danske antiterrorberedskab. I kapitlet gennemgås Politiets Efterretningstjenestes arbejdsopgaver og samarbejde med andre danske myndigheder.

Kapitel 6 beskriver dansk rets forbud mod diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse med særligt fokus på politiets forpligtelse til at udøve ligebehandling.

Kapitel 7 gennemgår adgangen til at påklage politiets og andre myndigheders afgørelser og adfærd inden for de områder, som er beskrevet i kapitlerne 3, 4 og 5.

2. Politi og anklagemyndighed i Danmark

Det danske politi og anklagemyndigheden refererer begge direkte til Justitsministeriet og er underlagt justitsministerens instruktionsbeføjelse. Den øverstansvarlige for politiets virksomhed er rigspolitichefen, og for anklagemyndigheden er det rigsadvokaten.⁸

2.1. Rigspolitiet

Rigspolitiet ledes af rigspolitichefen. Rigspolitichefen har det overordnede ansvar for politiets virksomhed i hele landet og fører tilsyn med de enkelte politikredse og politidirektører.⁹ Rigspolitiet består af tre hovedområder: politiområdet, administrationsområdet og Politiets Efterretningstjeneste (PET). Inden for politiområdet formulerer Rigspolitiet strategier for hele det danske politi, understøtter arbejdet i politikredse og koordinerer politiets arbejde på landsplan. Rigspolitiet fungerer også som bindeled til det internationale politisamarbejde samt løser opgaver og stiller specialistkompetencer til rådighed for politikredse inden for særlige områder, som f.eks. kriminalitetsforebyggelse, bandekriminalitet og grænseoverskridende kriminalitet.

2.2. Politiets Efterretningstjeneste

Politiets Efterretningstjeneste (PET) udgør organisatorisk en del af Rigspolitiet, men chefen for PET refererer direkte til justitsministeren. PET's hovedopgave er at forebygge, efterforske og modvirke foretagender og handlinger, der udgør eller vil kunne udgøre en fare for Danmark som et selvstændigt, demokratisk og sikkert samfund. Dette omfatter bl.a. vurdering af sikkerhedsmæssige trusler mod Danmark, som f.eks. terrorisme, ekstremisme, spionage og den mest alvorlige organiserede kriminalitet, samt varetagelse af sikkerhedsopgaver, herunder personbeskyttelse. PET har desuden en aktionsstyrke, som kan yde assistance til politikredse i forbindelse med særlige politiindsatser. PET løser sine opgaver gennem efterretningsindhentning, overvågning, efterforskning samt forebyggende foranstaltninger.

---

⁸ Retsplejelovens § 108 og § 98

⁹ Retsplejelovens § 109

PET rejser ikke tiltale i straffesager. Giver PET's efterforskning grundlag for at rejse en egentlig straffesag, overgives sagen til det almindelige politi, anklagemyndigheden eller i nogle tilfælde justitsministeren.¹⁰

2.3. Politikredsene

Danmark er inddelt i 12 politikredse, som alle er underlagt rigspolitehovedens tilsyn. Hver politikreds ledes af en politidirektør og en vicepolitidirektør.¹¹ Under politidirektøren og vicepolitidirektøren er der en chefanklager, som er ansvarlig for at føre offentlige straffesager, og en chefpolitiinspektør, som er ansvarlig for politiarbejdet i politikredsen. Under chefpolitiinspektøren er der desuden politiinspektører, som er ansvarlige for henholdsvis beredskabsafdelingen, efterforskningsafdelingen og lokalpolitistationerne.¹²

2.3.1. Beredskabsafdelingen

Beredskabsafdelingen i en politikreds har en vagtcentral, som koordinerer den overordnede patruljering i en politikreds og udrykning til uforudsete hændelser. Vagtcentralen har et overblik over alle patruljevogne i politikredsen og deres placering. Beredskabsafdelingen varetager desuden politikredsens alarmcentral, som modtager nødopkald via telefonnummeret 112 og færdselsafdelingen, som varetager færdselskontrol i politikredsen.¹³

2.3.2. Efterforskningsafdelingen

Efterforskningsafdelingen er placeret på hovedstationen i en politikreds og indeholder afdelinger for personfarlig kriminalitet, økonomisk kriminalitet og organiseret kriminalitet. Efterforskningsafdelingen varetager efterforskning af alvorligere og mere komplicerede sager i en politikreds.¹⁴

2.3.3. Lokalpolitistationer

Politikredsene har en række lokalpolitistationer, som skal forankre politiindsatsen i nærområderne. Lokalpolitiet varetager de opgaver, som ikke hører under beredskabsafdelingen eller efterforskningsafdelingen. Lokal kriminalitet vil blive efterforsket af lokalpolitiet, medmindre

¹⁰ Se nærmere herom på PET's hjemmeside www.PET.dk. Se også Justitsministeriets instruks til chefen for Politiets Efterretningstjeneste af 7. december 2009

¹¹ Retsplejelovens § 110

¹² Se www.justitsministeriet.dk/politikreds.html

¹³ Henricson side 51f

¹⁴ Henricson side 59f

kriminaliteten er af en størrelse og karakter, som gør det mest hensigtsmæssigt, at den efterforskes af efterforskningsafdelingen på hovedstationen i politikredsen. Lokalpolitiet foretager endvidere patruljering, som koordineres med beredskabsafdelingens vagtcentral samt lokalt forebyggende arbejde gennem kriminalpræventiv undervisning og SSP-samarbejde.¹⁵ Ved nogle lokalpolitistationer er der oprettet et nærpolti, som er et mindre tjenestested med indgående kendskab til og kontakt med lokalområdet. Endelig kan der ved lokalpolitiet være oprettet et landpoliti, som består af en enkelt politimand, som er stationeret i et afgrænset, mindre befolket distrikt, som f.eks. en ø. Landpolitibetjenten varetager de ordensmæssige opgaver i området.¹⁶

2.4. Anklagemyndigheden

De offentlige anklagere i Danmark er rigsadvokaten, seks statsadvokater og de enkelte politidirektører for de 12 politikredse.¹⁷ Politidirektørerne er underlagt statsadvokaternes tilsyn, som er underlagt rigsadvokatens tilsyn.¹⁸

2.5. Kredsråd

Hver politikreds har et kredsråd, som oftest består af politidirektøren og borgmestrene i de kommuner, som politikredsen omfatter. Politidirektøren er formand for kredsrådet, som mødes mindst fire gange årligt. Kredsrådets formål er at sikre sammenhæng mellem politiets og kommunernes opgavevaretagelse. Kredsrådet kan f.eks. drøfte tilrettelæggelsen af politiarbejdet i den pågældende politikreds og henstille til politidirektøren, at politiet lægger vægt på løsningen af bestemte opgaver, som f.eks. en særlig indsats over for visse kriminalitetsproblemer. Hvis kredsrådet afgiver en henstilling til politidirektøren, skal denne underrette om de forholdsregler, som træffes med henblik på at efterkomme henstillingen, eller om hvorfor det ikke anses for muligt at følge kredsrådets henstilling.¹⁹

¹⁵ SSP er et lokalt samarbejde mellem Skole, Socialforvaltning og Politi, hvis mål er at forebygge kriminalitet blandt børn og unge

¹⁶ Henricson side 52-58

¹⁷ Retsplejelovens § 95

¹⁸ Retsplejeloven §§ 99-101

¹⁹ Retsplejeloven § 111 og § 112; Bekendtgørelse nr. 1426 af 13. december 2006 om kredsråd vedrørende politiets virksomhed. Se også Henricson s. 492f

3. Politiets beføjelser til at foretage indgreb

I dette kapitel beskrives politiets adgang til at foretage indgreb over for civile. Kapitlet består af tre dele. Første del omhandler indgreb, som kan foretages over for borgere, uden at politiet har en konkret begrundelse for at foretage indgrebet. Disse indgreb er identitetskontrol, legemsbesigtigelse inden for visitationszoner samt kontrol af køretøjer og førere af køretøjer. Anden del beskriver politiets adgang til at foretage indgreb over for personer, som i en konkret situation giver anledning til fare. Tredje del vedrører politiets adgang til at foretage legemsindgreb og ransagninger over for personer, som er mistænkte for en forbrydelse.

3.1. Indgreb over for alle

3.1.1 Identitetskontrol

Efter retsplejelovens § 750 kan politiet foretage identitetskontrol af alle personer. En borger har således pligt til at oplyse sit navn, sin adresse og fødselsdato, hvis politiet anmoder herom. Politiet har ikke pligt til at oplyse borgeren om, hvorfor politiet ønsker de pågældende oplysninger. Endvidere stilles der ikke krav til formålet med at fremskaffe oplysningerne.²⁰

Herudover har en borger ikke pligt til at udtale sig til politiet. Politiet kan således ikke forlange at få oplyst en borgers CPR-nummer, som udover fødselsdatoen indeholder fire ekstra cifre.

Hvis en borger nægter at afgive oplysninger eller afgiver forkerte oplysninger til politiet, kan den pågældende tilbageholdes, indtil oplysningerne afgives samt straffes med bøde. Længden af tilbageholdelsen og den belastning, tilbageholdelsen medfører, skal dog altid være proportional med formålet med tilbageholdelsen. I dommen *Vasileva mod Danmark*²¹ vurderede Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD), at det var uproportionalt at frihedsberøve en 67-årig kvinde med forhøjet blodtryk i 13,5 timer, fordi hun ikke ville oplyse sit navn. EMD fandt på den baggrund, at Danmark havde overtrådt artikel 5 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som beskytter den personlige frihed.

²⁰ Se også dommen U.2002.2295V

²¹ *Vasileva v. Denmark*, Judgment of 25 September 2003, application no. 52792/99

3.1.2. Visitationszoner

Efter politilovens § 6 kan politiet på offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende oprette såkaldte visitationszoner, inden for hvilke politiet har en vid adgang til at kontrollere, om personer besidder våben. Visitationszoner giver ikke politiet adgang til at visitere personer på private arealer eller andre steder, hvor det ikke er forbudt at besidde eller bære knive efter våbenloven.

Formålet med at oprette visitationszoner er at kontrollere, om personer besidder eller bærer våben. Når politiet foretager en visitation, skal det derfor være med det formål at undersøge, om en person besidder våben. Visitationszoner giver ikke politiet adgang til at foretage en visitation med henblik på at undersøge, om en person er i besiddelse af euforiserende stoffer eller andre ulovlige genstande. Oprettelse af en visitationszone forudsætter, at der på det pågældende sted er en forhøjet risiko for alvorlige strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd. Det vil efter omstændighederne kunne være tilstrækkeligt, at der for nylig på det pågældende sted er begået sådanne strafbare handlinger, f.eks. slagsmål eller et voldeligt overfald. Karakteren og omfanget af de tidligere konstaterede strafbare handlinger vil skulle indgå i vurderingen af, om der er grund til at oprette en visitationszone. En række mindre overtrædelser af våbenlovgivningen inden for en kortere periode, eller én alvorlig strafbar handling, f.eks. overfald med kniv, vil kunne begrunde en oprettelse.

I visitationszonen kan politiet foretage stikprøvekontrol af, om nogen besidder eller bærer våben, uden at der foreligger konkret mistanke mod enkeltpersoner og uden en retskendelse. Alle personer, som befinder sig inden for visitationszonen, kan således udsættes for stikprøvekontrol. Politiet kan først og fremmest besigtige en persons ydre legeme og det tøj, som personen er iført. Desuden kan politiet undersøge andet tøj og genstande, som f.eks. tasker og kufferter, hvis de befinder sig inden for visitationszonen. Køretøjer kan også gennemses, hvis den, der har rådigheden over køretøjet, er til stede. Politiets adgang til at foretage visitation svarer til den sikkerhedskontrol, der i dag foretages i de fleste lufthavne.

Der skal være en vis tidsmæssig sammenhæng mellem de omstændigheder, der begrunder oprettelsen af en visitationszone, og selve oprettelsen heraf. Endvidere skal politiet kunne begrunde, hvorfor der på det pågældende sted er en forhøjet risiko for strafbare handlinger.

Visitationszonens geografiske omfang afhænger af begrundelsen for oprettelsen af visitationszonen. Efter forarbejderne til politiloven kan en visitationszone omfatte f.eks. et værtshus, et butikscenter, en gade eller en plads. En visitationszone kan efter forarbejderne ikke omfatte en hel politikreds eller kommune.

Modsat andre bestemmelser om indgreb i privatlivets fred kræver det ikke en dommerkendelse at oprette en visitationszone. Visitationszoner oprettes som udgangspunkt af politidirektøren i et politidistrikt. Visitationszoner skal oprettes skriftligt, og de skal indeholde en begrundelse for oprettelsen og en angivelse af det sted og tidsrum, som oprettelsen gælder for. Oprettelsen af en visitationszone offentliggøres på de enkelte politidistrikters hjemmesider. Der er ikke fastsat en øvre grænse for, hvor længe en visitationszone kan opretholdes, men det fremgår af forarbejderne til politiloven, at de kun under helt særlige omstændigheder kan fastsættes for en længere periode end én måned. Til gengæld kan varigheden af en visitationszone løbende forlænges.²²

I bilag 1 findes en liste over offentliggjorte meddelelser om etablering af visitationszoner, som er tilgængelige på Københavns Politis hjemmeside. Heraf kan udledes, at visitationszoner oftest etableres i 30 dage, og i flere tilfælde forlænges oprettede zoner adskillige gange. Det kan endvidere udledes, at begrundelsen for oprettelse af en zone ofte beror på bestemte kriminelle hændelser, men begrundelsernes styrke varierer betydeligt. Nogle zoner etableres på baggrund af en lang række tilsyneladende tungtvejende grunde, såsom drab, mens andre zoner etableres på grundlag af konfiskering af få våben. Fra slutningen af 2008 til starten af 2010 var hele København udpeget til én stor visitationszone. Begrundelsen for at oprettede zonen var en igangværende krig mellem rivaliserende bander, som resulterede i et større antal skyderier i København. Siden januar 2010 er antallet og størrelsen af visitationszoner oprettet i København aftaget væsentligt.

Politidirektørens beslutning om at etablere en visitationszone kan påklages af enhver, som har retlig interesse heri, herunder personer der er blevet visiteret inden for den pågældende visitationszone. Det er ikke muligt at påklage politiets beslutning om at foretage visitationer inden for en visitationszone. Der henvises i øvrigt til kapitel 7 om klagemuligheder.

²² L159 2003-04, Forslag til lov om politiets virksomhed, tillæg A 5870 afsnit 5.2.4.4.

3.1.3 Gillian og Quinton mod Storbritannien

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols (EMD) dom i sagen *Gillian og Quinton mod Storbritannien*²³ har i Danmark vakt debat om, hvorvidt de danske regler vedrørende visitationszoner er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), artikel 8 om retten til respekt for privatliv.

Sagen omhandler de engelske regler om visitation af personer for at undersøge, om de besidder genstande, som kan anvendes til en terroraktion, den såkaldte section 44 i the Terrorism Act 2000. EMD udtalte i sagen, at de engelske regler ikke har fornøden hjemmel i national lovgivning, hvilket efter EMRK, artikel 8, stk. 2, er en forudsætning for, at et indgreb i privatlivet kan anses for lovligt. Desuden kræves det, at lovgivningen er tilgængelig og forudsigelig, således at en borger kan indrette sig efter reglerne. Endelig skal den nationale lovgivning indeholde en beskyttelse mod arbitrære indgreb fra offentlige myndigheder.

I sagen kritiserede EMD på en række punkter det engelske regelsæt, som er meget lig de danske regler om visitationszoner. EMD fastslog bl.a., at risikoen for magtmisbrug øges, når en politibetjent tildeles beføjelser til at visitere personer inden for en bestemt zone, uanset om der foreligger en særlig begrundelse eller mistanke mod dem, som udvælges til visitation. EMD udtalte endvidere, at det forhold, at en visitationszone er tidsmæssigt og geografisk begrænset, er en nytteløs beskyttelse mod arbitrære indgreb, hvis zonerne dækker større tætbefolkede områder og løbende forlænges, ligesom adgangen til at få efterprøvet en visitation ligeledes er en nytteløs beskyttelse, når politiet har ret til at foretage stikprøvekontroller. EMD udtalte endvidere, at det reelt er umuligt at sandsynliggøre, at der skulle være tale om magtmisbrug eller arbitrær anvendelse af magtbeføjelser. Det forhold, at selve oprettelsen af en visitationszone kan påklages, er ligeledes nytteløs, da det vil være uforholdsmæssigt svært at sandsynliggøre, at oprettelsen er ubegrundet (præmis 83). Den juridiske kontrol udgør derfor ikke et tilstrækkeligt værn mod vilkårlige indgreb i privatlivets fred. EMD fremhævede, at britisk lovgivning ikke gav nogen vejledning vedrørende proportionalitetsvurdering, når indgreb blev foretaget (præmis 80). EMD fremhævede endvidere risikoen for diskrimination og misbrug af sektion 44 i the Terrorism Act 2000 og fastslog, at der er en reel risiko for vilkårlighed, når politiet tildeles så vide beføjelser. Selvom den pågældende sag ikke

²³ Gillian and Quinton v. The United Kingdom (Application no. 4158/05), Judgment of 12 January 2010

vedrørte personer af afrikansk eller asiatisk afstamning, var risikoen for diskrimination ved anvendelse af disse beføjelser i domstolens øjne reel (præmis 85).

Den danske justitsminister har i en pressemeddelelse den 22. marts 2010 udtalt, at han ikke mener, at de danske regler bør ændres, da EMD's dom i *Gillian and Quinton mod Storbritannien* ikke direkte kan overføres til Danmark. Justitsministeren hæfter sig især ved, at de danske regler indeholder et krav om, at en visitationszone kun kan oprettes, hvis der konkret vurderes at være en forøget risiko for, at nogen i det pågældende område foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv eller helbred.²⁴

Bilag 1, som indeholder en liste over oprettede visitationszoner, som er tilgængelige på Københavns Politis hjemmeside, viser imidlertid en formindsket brug af visitationszoner siden dommen *Gillian og Quinton mod Storbritannien* i januar 2010. Der har ikke været etableret en visitationszone i København siden juli 2010.

Institut for Menneskerettigheder finder, at Danmark i en lignende sag kan risikere også at blive dømt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol for krænkelse af artikel 8. Instituttet lægger vægt på, at den geografiske og tidsmæssige udstrækning af visitationszoner i praksis har været meget vide at det danske politi uden individuel mistanke kan foretage indgreb, hvilket øger risikoen for vilkårlighed, samt at det i Danmark kan være svært at klage over en uretmæssig stikprøvekontrol.²⁵

1. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at politilovens § 6 ændres i overensstemmelse med dommen Gillian og Quinton mod Storbritannien fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

3.1.4. Indgreb efter færdselsloven

Efter færdselslovens § 76a og § 77 har politiet adgang til at foretage visse former for stikprøvekontrol med køretøjer og førere. Det er ikke en betingelse for disse typer af kontrol, at der foreligger en konkret mistanke

²⁴ Justitsministeriets pressemeddelelse af 22. marts 2010

[http://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse+M55d794bfe1a.html?&tx_ttnews\[pointer\]=1](http://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse+M55d794bfe1a.html?&tx_ttnews[pointer]=1)

²⁵ Pressemeddelelse fra Institut for Menneskerettigheder, 14. januar 2010, *Danmark må rette ind efter dom*, tilgængelig på:

<http://menneskeret.dk/nyheder/arkiv/nyheder+2010/danmark+m%c3%a5+rette+ind+efter+dom>

om ulovligheder fra politiets side. Stikprøvekontrol efter færdselsloven kan anvendes over for alle førere af køretøjer og forudsættes foretaget på stedet. Hvis kontrollen giver anledning til konkret mistanke om ulovligheder, kan politiet på denne baggrund foretage mere intensive indgreb, som f.eks. ransagning og legemsindgreb, i overensstemmelse med retsplejelovens kapitel 72 og 73, som er beskrevet nedenfor.

Føreren af et køretøj har på politiets anmodning pligt til at legitimere sig og oplyse, hvem der ejer køretøjet. Politiet kan endvidere kræve, at føreren afgiver udåndings-, spyt- eller svedprøve og lader sine øjne besigtige, således at politiet kan vurdere, om der er grundlag for at mistænke føreren for at være påvirket af alkohol eller euforiserende stoffer i strid med færdselslovens regler. Denne form for kontrol kan ikke i sig selv fastslå med sikkerhed, hvorvidt føreren er påvirket, men hvis kontrollen giver anledning til mistanke om, at føreren er påvirket, eller hvis føreren nægter eller er ude af stand til at gennemføre kontrollen, kan politiet tilbageholde den pågældende med henblik på, at en lægefaglig person udtager en blod- eller urinprøve.

Politiet kan endvidere standse et køretøj for at kontrollere, om køretøjet er registreret i overensstemmelse med færdselslovens regler, undersøge køretøjet for fejl og mangler samt kontrollere, at føreren har lov til at føre køretøjet. Hvis et køretøj ikke opfylder færdselslovens krav, kan politiet indkalde køretøjet til senere kontrol. Hvis køretøjet vurderes at være til fare for færdselssikkerheden, kan politiet inddrage køretøjets nummerplader.

3.2. Indgreb over for personer, der giver anledning til fare

Politilovens kapitel 3 giver politiet adgang til at foretage en række indgreb over for enkeltpersoner eller forsamlinger, som i en konkret situation giver anledning til fare for forstyrrelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Faren kan skyldes flere forhold, herunder gadeuorden, værtshusuorden eller uanstændig adfærd. Det er en forudsætning, at der foreligger en konkret fare, før politiet kan foretage et indgreb. Endvidere skal der være en formodning om, at en ordensforstyrrelse vil blive realiseret, hvis der ikke gribes ind. Formålet med indgrebet skal være at afværge faren, og indgrebet skal kunne begrundes med henvisning til den konkrete fare.

Politiloven indeholder en liste over eksempler på indgreb, som politiet kan foretage over for den eller de personer, der giver anledning til fare som nævnt ovenfor. Politiet skal så vidt muligt anvende det mindst

indgribende middel i en given situation, hvor der er behov for at afværge fare, og et indgreb skal altid være proportionalt i forhold til den konkrete fare. Politiet kan f.eks. udstede et påbud om at foretage eller undlade en bestemt adfærd. Politiet kan desuden foretage legemsbesigtigelse af en person samt undersøge tøj, andre genstande og køretøjer i personens besiddelse, hvis der er en velbegrundet formodning om, at personen er i besiddelse af genstande egnede til at forstyrre den offentlige orden m.v. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis politiet modtager troværdige oplysninger om, at en person er i besiddelse af farlige genstande, eller hvis politiet observerer, at en person forsøger at gemme de omhandlede genstande. Legemsbesigtigelsen svarer til den besigtigelse, som kan foretages i visitationszoner, men politiet kan også fotografere og tage aftryk af legemets ydre m.m.

Hvis politiet ved undersøgelsen finder genstande, som kan bruges til at forstyrre den offentlige orden m.v., kan politiet fratage personen disse genstande. Det er en forudsætning for at fratage genstanden, at fratagelsen kan medvirke til at afværge en fare for forstyrrelse af den offentlige orden eller sikkerhed. Politiloven giver ikke mulighed for at konfiskere de pågældende genstande. Genstandene vil således som udgangspunkt skulle tilbageleveres, når den fare, der begrundede fratagelsen, ikke længere er til stede. Hvis politiet finder en ulovlig genstand, kan genstanden dog konfiskeres efter strafferetsplejens regler om konfiskation.

Politiet kan endvidere frihedsberøve personer, som giver anledning til fare, i op til 12 timer. Det er ikke et krav, at den frihedsberøvede tiltales for en forbrydelse. Frihedsberøvelsen skal dog være så kortvarig som mulig og forudsætter, at mindre indgribende midler ikke er tilstrækkelige til at afværge faren. Når de omstændigheder, der gav anledning til frihedsberøvelsen, ikke længere er til stede, skal personen løslades.

3.3. Indgreb over for mistænkte og sigtede

Retsplejeloven giver politiet adgang til at foretage en række indgreb mod personer, som er mistænkte for forbrydelser, eller som er anholdte. Retsplejelovens kapitel 72 giver politiet adgang til at foretage legemsindgreb, det vil sige legemsbesigtigelser og legemsundersøgelser. Retsplejelovens kapitel 73 giver politiet adgang til at foretage ransagninger.

Legemsindgreb og ransagninger skal altid være proportionale. Dette indebærer, at den krænkelse og det ubehag, som indgrebet vil forvolde,

skal stå i et rimeligt forhold til formålet med indgrebet. Legemsindgreb og ransagninger skal desuden foretages så skånsomt som muligt og uden at vække unødigt opsigt. F.eks. skal legemsindgreb, som kan føles krænkende for blufærdigheden, kun foretages af personer af samme køn som den undersøgte eller af sundhedspersonale, og ransagninger skal så vidt muligt foregå uden at forårsage ødelæggelse.²⁶

Visse indgreb efter retsplejeloven kræver alene, at en person "med rimelig grund" er mistænkt for en lovovertrædelse, mens andre indgreb forudsætter en "bestyrket mistanke". Ifølge Vestre Landsrets dom U.1997.972V blev liget af en dræbt kvinde med spor af sæd på sin person og beklædning fundet i en park. En person, der havde parkeret sin bil i området tæt på det tidspunkt, hvor drabet formodedes at have fundet sted, nægtede at imødekomme politiets ønske om udtagelse af blodprøve til sammenligning med sporene på stedet. På den baggrund blev den pågældende sigtet for drabet, og en blodprøve blev udtaget mod den sigtede vilje. Retten fandt, at personen "med rimelig grund" kunne sigtes for drabet, men at der ikke forelå en "bestyrket mistanke", som krævedes for at kunne udtage en blodprøve mod sigtedes vilje.

3.3.1 Legemsbesigtigelse

Efter retsplejeloven § 792 består legemsbesigtigelse af besigtigelse og optagelse af fotografier, aftryk og lignende af en persons ydre legeme og det tøj, som personen er iført. Legemsbesigtigelse efter retsplejeloven kræver, at en person med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, og at legemsbesigtigelsen er af væsentlig betydning for efterforskningen.²⁷

Politiet træffer selv afgørelse om at foretage legemsbesigtigelse. Retten kan desuden give tilladelse til legemsbesigtigelse, der ikke kræver afklædning, af personer, som ikke er mistænkte, hvis politiet efterforsker en forbrydelse, som kan medføre fængsel i et år og seks måneder eller derover, og indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen.²⁸

3.3.2. Legemsundersøgelser

Efter retsplejelovens § 792 består legemsundersøgelser af beføling af legemet, f.eks. for at finde genstande under huden eller i legemets hulrum, eller udtagelse af prøver fra legemets ydre eller indre.

²⁶ Retsplejelovens §§ 792 e, 797 og 798

²⁷ Retsplejelovens § 792 a

²⁸ Retsplejelovens §§ 792 c og 792 d, stk. 3

Legemsundersøgelse forudsætter, at der foreligger en bestyrket mistanke om, at en person har begået en forbrydelse, som kan medføre fængsel i et år og seks måneder eller derover, og at legemsundersøgelsen er af afgørende betydning for efterforskningen.²⁹ Politiet kan dog optage fingeraftryk og personfotografi samt udtage spyt- eller blodprøve for senere at kunne identificere en person, som er mistænkt for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2 om downloading af børnepornografi eller en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i et år og seks måneder eller derover.³⁰ Politiet kan desuden udtage blodprøver, hvis en person er mistænkt for en forbrydelse, som indebærer indtagelse af spiritus eller euforiserende stoffer. Endelig kan politiet foretage legemsindgreb over for en anholdt person med henblik på at fratage den anholdte genstande, som kan benyttes til vold eller undvigelse, eller som kan medføre fare for den anholdte eller andre.³¹

Legemsundersøgelse kræver en retskendelse, og den mistænkte skal have haft adgang til at udtale sig forinden. Desuden skal en læge medvirke ved legemsundersøgelser.³²

3.3.3. Ransagning

Retsplejelovens kapitel 73 om ransagning giver politiet adgang til at ransage husrum, lokaliteter og genstande hos både mistænkte personer og personer, der ikke er mistænkte.

Ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som en mistænkt har rådighed over, må kun foretages, såfremt den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og ransagningen må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen.³³ Ransagning hos en person, der ikke er mistænkt, kan kun ske, såfremt efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf, og der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen.³⁴ Ransagninger kræver efter retsplejelovns § 796 som udgangspunkt en retskendelse, og personen, som ransagningen foretages over for, skal så vidt muligt have mulighed

²⁹ Retsplejelovens § 792, stk. 2

³⁰ Retsplejelovens § 792 b

³¹ Retsplejelovens § 758

³² Retsplejelovens §§ 792 c og 792 e

³³ Retsplejelovens § 794

³⁴ Retsplejelovens § 795

for at udtale sig, inden afgørelsen om ransagning træffes. Hvis ransagningen angår andet end bolig, husrum, aflåste genstande, dokumenter, papirer eller lignende, som en mistænkt har rådighed over, kan politiet – og ikke retten – træffe afgørelse om ransagning. Politiet kan f.eks. træffe afgørelse om ransagning af en ulåst bil, taske, have og lignende.³⁵

3.4. Risiko for etnisk profilering og anbefalinger

Politi-loven, færdselsloven og retsplejeloven giver politiet beføjelser til at foretage stikprøvekontroller over for civile uden krav om en rimelig begrundelse for indgrebet. Kontrollen kan ske inden for en visitationszone, gennem kontrol af køretøjer eller ved identitetskontrol af personer. Som det blev fastslået af EMD i dommen *Gillian og Quinton mod Storbritannien*, opstår der en reel risiko for etnisk profilering, når den enkelte politibetjent tildeles vide beføjelser til at foretage stikprøvekontrol. Nyere tal fra Storbritannien viser desuden, at vide politibeføjelser ved stikprøvekontrol medfører en højere grad af disproportionalitet i forhold til etniske minoriteters udsathed for indgreb.³⁶

Mere intensive indgreb, som f.eks. ransagning af biler eller ejendomme, legemsundersøgelser og arrestation, kræver, at der foreligger en rimelig mistanke, og at indgrebet kan begrundes. Ved sådanne indgreb kan etnisk profilering stadig forekomme, men risikoen må antages at være mindre, da indgrebet skal kunne begrundes objektivt og er underlagt domstolskontrol.

Rigspolitiet har oplyst, at der ikke er udarbejdet nationale retningslinjer for håndtering af etnisk profilering eller forebyggelse heraf. Rigspolitiet har endvidere oplyst, at politiet ikke foretager etnisk profilering, da politiets opgavevaretagelse er baseret på relevant lovgivning og de erfaringer, der opnås i forbindelse med politiarbejdet. Politiet identificerer mistænkelig adfærd, der kræver en nærmere undersøgelse ud fra personers fremtræden og opførsel i bestemte sammenhænge. På politiskolen oplyses eleverne i forbindelse med undervisningen i almindelig polititeori og sociologi om, at politiet ikke bør iværksætte

³⁵ Jf. Østre Landsrets afgørelse i dommen U1997.1572

³⁶ Stop Watch Research and Action for Fair and Accountable Policing - *StopWatch's response to the proposed changes to the Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE) Code of Practice A. Revisions proposed 20th September 2010*

politimæssige undersøgelser m.v. alene på baggrund af personers etniske tilhørsforhold.³⁷

The Open Society Justice Initiative anbefaler, at der udstedes nationale retningslinjer med klare standarder for foretagelse af visitation, identitetskontrol og ransagning, herunder for indgrebenes funktion og begrundelse. Retningslinjerne bør definere, hvad der forstås ved "mistanke" samt definere, hvornår der er – og ikke er – et berettiget grundlag for at foretage indgreb.³⁸

2. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der udarbejdes nationale retningslinjer, som har til formål at forebygge etnisk profilering. Retningslinjerne bør indeholde en vejledning i, hvilke kriterier der er saglige at inddrage som grundlag for et politiindgreb, og hvordan politiet kan forebygge etnisk profilering.

EU's Agentur for Fundamentale Rettigheder (FRA) anbefaler træning af politifolk som et effektivt middel til at minimere risikoen for etnisk profilering. Træning bør sigte mod at uddanne politibetjente i relevant diskriminationslovgivning, at udfordre stereotyper og fordomme, at øge bevidsthed om konsekvenserne af diskrimination og vigtigheden af offentlig tillid samt praktisk rådgivning om kommunikation med offentligheden. Efter endt uddannelse vil især vejledning fra overordnede politifolk have betydning for at sikre, at diskrimination undgås i politiarbejdet.³⁹

3. Institut for Menneskerettigheder finder det positivt, at elever på politiskolen undervises i etnisk profilering og anbefaler, at træning i forebyggelse af etnisk profilering fortsættes efter endt uddannelse på politiskolen. Især vejledning fra overordnet politipersonale kan have væsentlig betydning for at forebygge etnisk profilering.

³⁷ Svar på spørgsmål 16 til L171 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Styrkelse af indsatsen mod ulovlige skydevåben og knive på offentligt tilgængelige steder) Folketingsåret 2007-08, 2. samling

³⁸ Open Society Justice Initiative, Addressing Ethnic Profiling by Police – A report on the Strategies for effective police stop and search project, p. 14

³⁹ European Union Agency for Fundamental Rights, Towards More Effective Policing, Understanding and Preventing Discriminatory Ethnic Profiling: A Guide

4. Indvandring og grænsekontrol

4.1. Lovgivning

Regler om personkontrol ved de ydre grænser er fastsat i udlændingeloven⁴⁰ og udlændingebekendtgørelsen.⁴¹ Regler om told er fastsat i toldloven. Formålet med disse grænsekontroller er at afdække illegal indvandring og at forhindre grænseoverskridende kriminalitet.⁴²

4.2. Opgavefordeling

Ansvar for at sikre Danmarks grænser mod illegal indvandring og indsmugling af ulovlige og afgiftspligtige varer er delt mellem politiet, told- og skatteforvaltningen og forsvaret. Told- og skatteforvaltningen har ansvaret for kontrollen af varer, og politiet har ansvaret for person- og kriminalitetskontrollen. De lokale politi- og toldgrupper foretager ofte fælles efterforskning og operative indsatser med fokus på bekæmpelse af smugleri af ulovlige og højtbeskattede varer samt menneskesmugling og illegal indvandring.⁴³ Forsvaret bistår bl.a. grænsekontrollen med at varetage politimæssige kontrol- og tilsynsopgaver til søs. Varetagelsen af disse opgaver sker i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver, og under politiets ledelse.⁴³

Danmark er en del af "Schengen-samarbejdet", som bl.a. indebærer, at grænsekontrollen mellem lande, som indgår i Schengen-samarbejdet – de såkaldte "indre grænser" – er ophævet. Grænserne mellem Schengen-lande og lande, som ikke er med i Schengen-samarbejdet, kaldes tilsvarende de "ydre grænser". Det danske politis personkontrol foretages ved de ydre grænser, der består af havne, lufthavne og kyststrækninger. Selvom politiet på grund af Schengen-samarbejdet ikke længere gennemfører personkontrol ved de indre grænser, foretages kriminalitetskontrol stadig i områderne nær de indre grænser med det formål at afdække illegal indvandring og forhindre grænseoverskridende kriminalitet. Kontrollen varetages af personale i politikredsenes beredskabsafdelinger.⁴⁵ De to grænsepolitikredse, Syd- og Sønderjyllands

---

⁴⁰ Lovbekendtgørelse nr. 1061 af 18. august 2010 med senere ændringer

⁴¹ Bekendtgørelse nr. 270 af 22. marts 2010 om udlændinges adgang her til landet

⁴² Rigsrevisionen, Beretning til statsrevisorerne om grænsekontrollen, november 2004 RB A302/04

⁴³ Beretning til statsrevisorerne om grænsekontrollen, Rigsrevisionen, november 2004 RB A302/04

⁴⁴ Bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008 om forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs og lov nr. 122 af 27. februar 2001 om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v.

⁴⁵ Rigsrevisionen, Beretning til statsrevisorerne om grænsekontrollen, november 2004 RB A302/04

Politi samt Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi, har under kredsens beredskabsafdelinger oprettet særlige udlændingekontrolafdelinger, som har ansvaret for bl.a. grænsekontrol.⁴⁶

Ved de ydre grænser behandler politiet endvidere sager om afvisning af udlændinge, som ikke har ret til at indrejse og opholde sig i landet, jf. herved udlændingelovens § 28. Ved de indre grænser behandles disse afvisningssager af Udlændingesservice. Justitsministeriet kan dog sammen med Integrationsministeriet træffe afgørelse om, at der i en midlertidig periode skal ske kontrol ved de indre grænser i Schengen-området, hvorved politiet overtager Udlændingesservice's kompetence til at afvise udlændinge ved de indre grænser.⁴⁷ Denne tilgang benyttes bl.a. ved afholdelse af større internationale begivenheder, som f.eks. topmøder.

4.3. Gyldig dokumentation

Udlændinge over 18 år, som ikke er statsborgere i et andet nordisk land, EU, Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde eller Schweiz, skal under ophold i Danmark altid besidde dokumentation for sin danske opholdstilladelse, sin opholdstilladelse udstedt af et andet Schengen-land, sit pas eller anden rejselogitimation. I modsat fald kan udlændingen straffes med bøde, jf. §§ 48 og 56 i udlændingebekendtgørelsen. Passet eller rejselogitimationen skal vises til offentlige myndigheder ved anmodning herom, jf. udlændingelovens § 39.

4.4. Personkontrol ved de ydre Schengen-grænser

Ved grænserne til lande, der ikke er en del af Schengen-samarbejdet, har Danmark en pligt til at foretage grænsekontrol, jf. udlændingelovens § 38. Cirkulære nr. 11851 af 20. marts 2001 indeholder en liste over godkendte grænseovergangssteder, som ikke grænser op til Schengen-lande. De godkendte overgangssteder består udelukkende af havne og internationale lufthavne, da Danmark fysisk kun grænser op til Schengen-lande.

Udlændinge, der indrejser fra lande uden for Schengen-området, har pligt til at melde sig til politiets grænsekontrol og give de oplysninger, der er nødvendige for at foretage kontrollen.⁴⁸ Politiet kontrollerer systematisk

⁴⁶ Betænkning afgivet af Retsudvalget den 23. maj 2006

⁴⁷ Henricson side 471

⁴⁸ § 10 i bekendtgørelse nr. 270 af 22. marts 2010 om udlændinges adgang her til landet (udlændingebekendtgørelsen)

alle rejsendes pas og eventuelle visum, samt hvorvidt de rejsende er eftersøgt i Danmark eller Schengen-området.

Politiet kan endvidere foretage en fysisk kontrol af de rejsende og deres bagage m.m. I forbindelse med grænsekontrollen har politiet ret til at undersøge bagagerum og andre lukkede rum i køretøjer, skibe og luftfartøjer med det formål at sikre, at ulovlig ind- og udrejse ikke finder sted. I praksis er kontrollen primært koncentreret om større lufthavne og havne med passagertrafik fra lande uden for Schengen-samarbejdet. Politiets fysiske kontrol i mindre havne og lufthavne er mere begrænset og gennemføres oftest på baggrund af konkret mistanke baseret på informationer fra havne og lufthavne om ankomster og afgang samt oplysninger fra transportselskaber m.v. om mistænkelige forhold.⁴⁹

Luftfartøjer, der ankommer fra lande uden for Schengen-området, samt skibe skal på politiets anmodning forud for ankomst aflevere en liste over passagerer og besætningsmedlemmer. Listen skal indeholde oplysninger om navn, fødselsdato og nationalitet, og for luftfartøjer skal listen desuden indeholde rejselegitimation for de rejsende.⁵⁰ Derved kan politiet foretage en forudgående søgning i Schengen-informationssystemet (SIS) og målrette den fysiske kontrol mod personer, der vurderes at udgøre en særlig risiko i indrejsesammenhæng. Rigspolitiet oplyste i 2004 til Rigsrevisionen, at den fysiske kontrol hovedsagelig sker bedst ved en efterretningsbaseret indsats. Rigsrevisionen anbefalede, at denne kontrol tillige understøttes af en kontrol baseret på stikprøver.⁵¹

4.5. Personkontrol ved de indre Schengen-grænser

Politiet foretager som nævnt ovenfor ikke en systematisk personkontrol ved grænserne til Schengen-lande.⁵² Danmarks landegrænse til andre Schengen-lande er landegrænsen til Tyskland, den faste forbindelse til Sverige samt havne og lufthavne med trafik til og fra lande i Schengen-området. Selvom personkontrollen ved de indre grænser er ophævet, kan politiet stadig gennemføre kriminalitetskontrol i områderne ved grænserne med det formål at forhindre illegal indvandring og grænseoverskridende kriminalitet. Denne kontrol må dog ikke være af et sådant omfang, at Schengen-kravet om at ophæve personkontrollen reelt

⁴⁹ Beretning til statsrevisorerne om grænsekontrollen, Rigsrevisionen, november 2004 RB A302/04

⁵⁰ §§ 11 og 12 i bekendtgørelse nr. 270 af 22. marts 2010 om udlændinges adgang her til landet (udlændingebekendtgørelsen)

⁵¹ Beretning til statsrevisorerne om grænsekontrollen, Rigsrevisionen, november 2004 RB A302/04

⁵² Udlændingelovens § 38 og udlændingebekendtgørelsen § 9

omgås.⁵³ Schengen-grænsekodexens artikel 23 giver desuden mulighed for undtagelsesvist at genindføre grænsekontrol i en periode på op til 30 dage, hvis der foreligger en alvorlig trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed, som nødvendiggør grænsekontrol.

Som alternativ til at kontrollere køretøjer ved grænsen til Schengen-lande kan politiet standse køretøjer inde i landet med det formål at kontrollere, om køretøjet transporterer en eller flere udlændinge, der er indrejst ulovligt.⁵⁴ Kontrollen kan ske stikprøvevis, og der behøver således ikke at foreligge en konkret mistanke, for at kontrollen kan foretages. Ved kontrollen kan politiet besigtige køretøjet og dets kabine samt udspørge de personer, der befinder sig i køretøjet. Personerne har ikke pligt til at udtale sig eller oplyse andet end navn, adresse og fødselsdato, men politiet kan forlange, at udlændinge, som befinder sig i køretøjet, fremviser pas eller anden godkendt rejselegitimation.⁵⁵ Formålet med kontrollen er at sikre, at udlændinge ikke indrejser ulovligt, og kontrollen må derfor ikke gå videre, end hvad der er nødvendigt for at sikre dette formål. Politiet har derfor ikke ret til at ransage køretøjets bagagerum og andre lukkede rum, medmindre der er rimelig grund til mistanke om, at der befinder sig illegale indvandrere i rummet.⁵⁶ Når politiet standser en bil for at kontrollere for illegale indvandrere, kan politiet endvidere foretage identitetskontrol efter retsplejelovens § 750 samt beføjelser efter færdselsloven som nævnt ovenfor i afsnit 3.1.

I en beretning fra 2004 konstaterede Rigsrevisionen, at politiets personkontrol ved de indre grænser sker stikprøvevis, og at udvælgelsen af personer til kontrol er baseret på de enkelte medarbejders vurdering og personlige erfaring. Rigsrevisionen anbefalede på den baggrund, at politiets grænsekontrol målrettes mod de personer, som på baggrund af analyse og systematisk inddragelse af politiets erfaringer udgør den største risiko.⁵⁷

Rigspolitiet har efterfølgende indført et resultatevalueringssystem, som udpeger en række indsatsområder og målepunkter, der bl.a. dækker politikredsens indsats vedrørende grænseoverskridende kriminalitet.

⁵³ Beretning til statsrevisorerne om grænsekontrollen, Rigsrevisionen, november 2004 RB A302/04

⁵⁴ Udlændingelovens § 38, stk. 6

⁵⁵ Retsplejelovens § 750 og udlændingelovens § 3

⁵⁶ Jf. retsplejelovens § 794

⁵⁷ Beretning til statsrevisorerne om grænsekontrollen, Rigsrevisionen, november 2004 R A302/04

Politiet opstiller årligt mål for grænsepolitiafdelingernes kontrol i Sønderjylland og på Lolland-Falster. Målene for kontrol styrer omfanget af kontrollen og antallet af deltagende myndigheder. Målene baseres på overordnede risikoanalyser, så ressourcerne anvendes der, hvor risikoen vurderes at være størst.⁵⁸ Indsatsen med hensyn til kontrol i forhold til udlændingelovgivningen vil kunne opdeles på en række undermålepunkter, som f.eks. daglig patruljering i det grænsenære område og større kontrol med veje, togtrafik og havne.⁵⁹

4.6. Told⁶⁰

Personer, der indrejser fra et land uden for Schengen-området, har pligt til uopfordret at lade sig kontrollere af Told- og skatteforvaltningen. Toldmyndighederne kan desuden foretage kontrol af personer, der indrejser i det danske toldområde, og som har været om bord på skibe eller i fly, som befinder sig i tog, eller som færdes på offentlige veje, ved landegrænse, langs kyster, i havne, i lufthavne eller på landingssteder. Formålet med kontrollen er at sikre, at told og afgifter af indførte varer betales.

Når en kontrol foretages, har den indrejsende pligt til at angive samtlige medbragte varer og give de oplysninger, der er nødvendige for kontrollens udøvelse. Den rejsende har endvidere pligt til at opgive navn og bopæl og dokumentation for oplysningernes rigtighed. Ved kontrollen kan toldmyndighederne kræve adgang til alle rum og gemmer i bagage, transportmidler osv.

Toldmyndighederne kan undersøge en persons ydre beklædning. Dette skal dog ske så skånsomt som muligt og må ikke være mere vidtgående, end hvad der er nødvendigt af hensyn til at foretage kontrol. Toldmyndighederne kan desuden foretage en grundigere personkontrol, men dette kræver, at der er grund til at antage, at en person ulovligt medfører varer m.v. skjult på sin person, og at den øverste tilstedeværende repræsentant for told- og skatteforvaltningen godkender kontrollen. Kontrollen må alene udføres og overværes af personer af samme køn som den rejsende. Den rejsende kan desuden kræve, at et vidne, som den pågældende selv vælger, er til stede ved kontrollen. Hvis

⁵⁸ Opfølgning i sagen om grænsekontrollen (beretning nr. 4/04), Rigsrevisionen, maj 2008, RN A307/08

⁵⁹ Til lovforslag nr. L 168, Folketinget 2005-06, Betænkning afgivet af Retsudvalget den 23. maj 2006, Retsudvalget - Bilag 49

⁶⁰ Toldlovens §§ 23-25

toldmyndighederne antager, at en person forsøger at unddrage sig kontrol, kan toldmyndighederne forfølge, standse og undersøge den pågældende og dennes transportmiddel og bolig, såfremt dette sker i umiddelbar tilknytning til forfølgelsen.

Toldmyndighedernes kontrol er hovedsagligt målrettet mod større havne og lufthavne, mens lystbådehavne og mindre lufthavne fortrinsvis kontrolleres på grundlag af konkrete efterretninger. Toldmyndighederne gennemfører årligt et antal fælles smuglerikontroller, da det vurderes, at dette giver øget vidensdeling, større fleksibilitet og ensartethed i kontrollen, mere synlighed og bedre udnyttelse af ressourcerne.⁶¹

4.7 Risiko for etnisk profilering og anbefalinger

Udlændingelovens § 38 giver politiet bemyndigelse til at foretage stikprøvekontrol af et køretøj med det formål at undersøge, om illegale indvandrere befinder sig i køretøjet. Politiets generelle beføjelser til at foretage indgreb efter politiloven, færdselsloven og retsplejeloven, jf. herved ovenfor, giver ligeledes politiet vide beføjelser, når de søger efter illegale indvandrere. Som nævnt ovenfor konstaterede Rigsrevisionen, at politiets personkontrol ved de indre grænser sker stikprøvevis baseret på de enkelte medarbejders personlige erfaring.

Risikoen for etnisk profilering i forbindelse med grænsekontrol må formodes at være højere end andre af politiets arbejdsområder, da politiets formål med stikprøvekontrollen er at opdage udenlandske statsborgere, som krydser grænsen ulovligt. Klare retningslinjer med objektive kriterier, som er saglige at lægge til grund i forbindelse med grænsekontrol, er derfor afgørende for at forebygge etnisk profilering.

4. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der udarbejdes nationale retningslinjer med fokus på håndtering og forebyggelse af etnisk profilering i forbindelse med grænsekontrol.

⁶¹ Beretning til statsrevisorerne om grænsekontrollen, Rigsrevisionen, november 2004 RB A302/04

5. Antiterrorisme

5.1. Opgavefordeling

Den danske antiterrorindsats styres af PET, som kan uddelegere opgaver til de enkelte politidistrikter.⁶² PET løser sine opgaver i nært samarbejde med det øvrige politi, Forsvarets Efterretningstjeneste og relevante private aktører. PET og Forsvarets Efterretningstjeneste samarbejder ved løbende at udveksle oplysninger om forhold, der har betydning for varetagelse af deres respektive opgaver. Arbejdsområdet for PET er hovedsagligt de forbrydelser, som er kriminaliseret i straffelovens kapitel 12 og 13. Det er f.eks. angreb på statsforfatningen, terrorisme, spredning af masseødelæggelsesvåben, ekstremisme og spionage.

PET har to overordnede indsatsområder. Det første indsatsområde vedrører overvågning og efterforskning, som er PET's kerneområde. PET's arbejde er i høj grad forebyggende gennem informationsindsamling og risikoanalyser af forskellige målgruppers kapacitet, vilje og evne til at begå kriminalitet. Det andet indsatsområde omhandler udøvelse af en koordinerende funktion blandt en lang række myndigheder og aktører, som medvirker til at sikre Danmarks indre sikkerhed. Da dette ikke alene er en politi- og efterretningsmæssig opgave, forsøger PET at sikre en så bredspektret indsats som muligt med henblik på at styrke samfundets samlede modstandskraft.

5.2. Lovgivning

Det politimæssige arbejde med antiterrorisme er som udgangspunkt reguleret af samme lovgivning, som regulerer politiarbejde i øvrigt. Justitsministeren har dog udstedt en instruks, der nærmere uddyber PET's opgaver og ansvar.⁶³ Desuden indeholder retsplejeloven på enkelte områder nogle særlige regler for efterforskning af forbrydelserne opregnet i straffelovens kapitel 12 og 13.

Med hensyn til persondataloven gælder denne ikke for PET's registreringer, ligesom der ikke i lovgivningen i øvrigt er fastsat nærmere regler herom. Der er imidlertid nedsat et udvalg, Wamberg-udvalget, som har til opgave at kontrollere PET's registreringer. Justitsministeriet har i

---

⁶² Henricsson side 39

⁶³ Justitsministeriets instruks til chefen for Politiets Efterretningstjeneste af 7. december 2009

samråd med Wamberg-udvalget udstedt retningslinjer⁶⁴ for PET's behandling af personoplysninger m.v.⁶⁵ Derudover drøftes principperne for registrering løbende mellem PET, Wamberg-udvalget og Justitsministeriet. Udvalget udarbejder årligt en rapport til justitsministeren og forsvarsministeren om sin virksomhed. Rapporterne forelægges af justitsministeren og forsvarsministeren for Folketingets udvalg om forsvarrets og politiets efterretningstjenester, hvis medlemmer har tavshedspligt med hensyn til, hvad de erfarer i udvalget.⁶⁶

PET er som andre offentlige myndigheder omfattet af forvaltningslovens og offentlighedslovens regler om bl.a. aktindsigt. Begge love gør det dog muligt for PET at undtage oplysninger fra aktindsigt af hensyn til statens sikkerhed, rigets forsvar eller hensynet til forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser. Det må antages, at en stor del af PET's oplysninger og korrespondance derfor ikke vil være tilgængelig for offentligheden.

PET har ikke kompetence til at rejse tiltale i straffesager, men kan overlevere sager til det almindelige politi eller anklagemyndigheden. Tiltale skal dog rejses af justitsministeren i sager omfattet af straffelovens kapitel 12 og 13.

5.3. Behandling af personoplysninger

Retningslinjerne for PET's behandling af personoplysninger giver PET adgang til at føre elektroniske registre over personer, organisationer og virksomheder, der med rimelig grund mistænkes eller har været mistænkt for at begå eller forsøge at begå kriminelle handlinger omfattet af PET's arbejdsområde. Person- og organisationssager skal slettes, når sagerne ikke længere er aktuelle. En sag skal senest slettes, såfremt der i en periode på 10 år ikke er tilført sagen nye, registreringsværdige oplysninger.⁶⁷

PET kan desuden føre elektroniske støttedatabaser, hvori der optages oplysninger om målpersoner, trusler og hændelser samt andre oplysninger af efterretningsmæssig relevans. Oprettelsen af en støttedatabase skal forelægges Wamberg-udvalget til godkendelse, og

⁶⁴ Tilgængelig på <http://www.pet.dk/Kontrol/Wamberg-udvalget/Retningslinjer.aspx> (12. januar 2011)

⁶⁵ Iht. § 3 i Kommissorium for Tilsynsudvalget vedrørende politiets og forsvarrets efterretningstjenesters behandling af personoplysninger (Wamberg-udvalget) 7. december 2009

⁶⁶ § 5 i Lov nr. 378 af 6. juli 1988 om etablering af et udvalg om forsvarrets og politiets efterretningstjenester

⁶⁷ <http://www.pet.dk/Kontrol/Wamberg-udvalget.aspx>

udvalget fastsætter en slettefrist, som kun undtagelsesvis kan fastsættes til mere end fem år.

Ifølge § 7 i retningslinjerne må søgning i PET's IT-systemer alene foretages, hvis søgningen sker som et nødvendigt led i varetagelsen af PET's opgaver. Der føres en log over alle søgninger i PET's registre.

Det fremgår af indledningen i retningslinjerne, at registrering af danske statsborgere og herboende udlændinge ikke må ske alene på grundlag af lovlig politisk virksomhed. Der er ikke i retningslinjerne særligt fokus på forebyggelse af etnisk profilering i forbindelse med antiterrorisme og behandling af personoplysninger.

5.4. Overvågning

Indgreb i meddelelshemmeligheden er reguleret i retsplejelovens kapitel 71, som giver mulighed for telefonaflytning, rumaflytning, teleoplysning (f.eks. hvilke telefonnumre der har været sat i forbindelse med et bestemt telefonnummer), udvidet teleoplysning (f.eks. masteoplysninger), brevåbning, brevstandsning og videoovervågning af ikke frit tilgængelige steder.

Indgreb i meddelelshemmeligheden kræver generelt, at der er bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelse til eller fra en mistænkt. Det er endvidere en forudsætning, at indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen. Endelig skal efterforskningen vedrøre en lovovertrædelse, som har en strafferamme over seks år, eller en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 om forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed, forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.

Et indgreb må ikke være uforholdsmæssigt i forhold til indgrebets formål, sagens betydning samt den krænkelse og ulempe, som indgrebet vil forvolde den person, som indgrebet vedrører. Indgreb kræver en retskendelse, medmindre formålet med indgrebet vil forspildes, hvis en retskendelse skal afventes. I så fald kan politiet foretage indgrebet, hvorefter politiet senest 24 timer efter skal forelægge sagen for retten.

Det bemærkes, at kommunikation, der ikke føres over det offentlige net, ikke er omfattet af bestemmelserne om telefonaflytning. Aflytning af sådan kommunikation kan derfor foretages uden f.eks. retskendelse. Der kan være tale om aflytning af en skibsradio eller walkie-talkies.

Med hensyn til tv-overvågning kan politiet og andre offentlige myndigheder foretage sådan overvågning af offentligt tilgængelige steder uden særlig hjemmel i lov. På frit tilgængelige steder, f.eks. under en demonstration, kan politiet endvidere frit fotografere de personer, der er til stede. Politiet kan desuden foretage en mere systematisk tv-overvågning af frit tilgængelige områder, hvor der ofte er uro. Denne overvågning er reguleret af almindelige forvaltningsretlige principper om god forvaltningsskik, saglighed og proportionalitet, og kræver ikke retskendelse.⁶⁸

5.5. Politi mod terror

PET startede i 2005 projektet "Politi mod terror". Projektet har til formål at få hele den danske politistyrke til at være opmærksom på terrorrelaterede aktiviteter i forbindelse med udførelsen af det daglige politiarbejde. Hele politistyrken skal således være opmærksom på mistankeindikatorer i politikredsene og formidle terrorrelaterede handlinger til PET. Desuden skal der ske en forøgelse af politiets viden omkring det radikaliseringsforløb, der kan medføre, at visse personer deltager i terrorrelaterede aktiviteter.⁶⁹

I PET's publikation "Radikalisering og terror" fremhæver PET, at radikalisering ikke udelukkende er et islamisk fænomen. Det kan også foregå blandt f.eks. højre- og venstreekstremister. PET fastslår imidlertid også, at terrortruslen mod Danmark hovedsageligt stammer fra netværk, grupper og enkeltpersoner, som bekender sig til forskellige former for militant islamistisk ideologi, hvorfor der i publikationen er fokuseret på islamistisk radikalisering.⁷⁰

Publikationen om radikalisering og terror beskriver netværk af "hjemmedyrkede ekstremister" som ofte værende karakteriserede ved at være løst strukturerede netværk af unge mellem 16 og 25 år, som er født eller opvokset i Danmark. De pågældende unge ser ofte sig selv som en del af et globalt islamistisk netværk, i mange tilfælde med en dagsorden hvor vold spiller en central rolle. Netværkene kan være lukkede og holde møder i privat regi. De kan imidlertid også være udadvendte med hensyn

⁶⁸ Det danske samfunds indsats og beredskab mod terror, *Den tværministerielle arbejdsgruppe om terrorbekæmpelse*

⁶⁹ Den tværministerielle arbejdsgruppe om terrorbekæmpelse - *Det danske samfunds indsats og beredskab mod terror* (Oktober 2005)

⁷⁰ PET, Center for Terroranalyse, *Radikalisering og terror*

til at udbrede deres budskaber og kan være moraliserende om religiøs adfærd.

Den danske regering har i januar 2009 udarbejdet handlingsplanen "En fælles og tryk fremtid - Handlingsplan om forebyggelse af ekstremistiske holdninger og radikalisering blandt unge".⁷¹ Ekstremisme beskrives heri som værende karakteriseret ved totalitære og antidemokratiske ideologier, intolerance over for andres synspunkter, fjendebilleder og opdeling i "dem og os". Ekstremistiske idéer kan komme til udtryk på forskellig vis og kan i deres yderste konsekvens medføre, at personer eller grupper anvender voldelige eller udemokratiske metoder for at opnå et bestemt politisk formål. Radikalisering er den proces, hvorved en person gradvis accepterer ekstremismens idéer og metoder.

I handlingsplanen understreges, at ekstremistiske gruppers aktiviteter kan være fuldt lovlige og nogle bruger bevidst demokratiske metoder til at opnå indflydelse.

5.6 Risiko for etnisk profilering og anbefalinger

PET har to overordnede indsatsområder, dels overvågning og efterforskning, dels udøvelse af en koordinerende funktion i forhold til Danmarks værn mod terror. Som et led i overvågningen og efterforskningen indsamler PET personoplysninger fra personer og organisationer, som er mistænkte for kriminelle aktiviteter. Der er udstedt retningslinjer for PET's behandling af personoplysninger, og Wamberg-udvalget overvåger PET's aktiviteter. Hverken retningslinjerne eller Wamberg-udvalgets kommissorium fremhæver imidlertid risikoen for etnisk profilering ved registrering af elektroniske oplysninger.

En stor del af de aktiviteter, som PET foretager, er fortrolige, og indholdet af de indsamlede data er ikke offentligt tilgængelige. Personer som overvåges er mistænkt for at planlægge alvorlige forbrydelser, men de pågældende er (endnu) ikke på overvågningstidspunktet blevet tiltalt for en forbrydelse og har ikke haft mulighed for en retfærdig rettergang ved en upartisk domstol. Det er på den baggrund afgørende, at der sker en effektiv kontrol med PET's aktiviteter samt foreligger klare retningslinjer for, hvordan terrorisme forebygges, uden at etnisk profilering foretages.

---

⁷¹ Danmarks regering, *En fælles og tryk fremtid - Handlingsplan om forebyggelse af ekstremistiske holdninger og radikalisering blandt unge* (Januar 2009)

5. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der i retningslinjerne for PET's behandling af personoplysninger samt Wamberg-udvalgets kommissorium tilføjes klare retningslinjer vedrørende forebyggelse af etnisk profilering.

I kampen mod radikaliserings fremhæver PET, at terrortruslen mod Danmark hovedsageligt stammer fra netværk, grupper og enkeltpersoner, som bekender sig til forskellige former for militant islamistisk ideologi. Hjemmedyrkede ekstremister beskrives som løst strukturerede netværk af unge mellem 16 og 25 år, som er født eller opvokset i Danmark. De ser ofte sig selv som en del af et globalt islamistisk netværk i mange tilfælde med en dagsorden, hvor vold spiller en central rolle.

Ovensstående beskrivelse af terrortruslen fastlægger en række kendetegn ved potentielle terrorister, som hovedsageligt er baseret på personernes religiøse praksis. Hvis disse kendetegn anvendes til at udvælge indikatorer til at identificere potentielle terrorister, opstår en reel risiko for etnisk profilering. Initiativer vedrørende antiradikalisering bør baseres på objektive kriterier og fokusere på klare indikatorer vedrørende adfærd og handlinger, som tyder på planlægning af eller direkte støtte til vold.

6. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at indsatsen mod antiradikalisering baseres på objektive kriterier og fokuserer på klare indikatorer vedrørende adfærd og handlinger, som tyder på planlægning af eller direkte støtte til vold. Initiativer til antiradikalisering bør ikke målrettes mod bestemte persongrupper på grundlag af de pågældendes religiøse overbevisning. Inddragelse af religion bør om nødvendigt alene anvendes som en bidragende faktor.

6. Forbuddet mod diskrimination i dansk ret

I dette afsnit gennemgås dansk ret vedrørende forbud mod forskelsbehandling på grund af race og etnisk oprindelse set i forhold til politiets arbejde. De relevante love er lov om etnisk ligebehandling, forvaltningsloven, udlændingeloven, straffeloven samt lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v.

6.1. Lov om etnisk ligebehandling⁷²

Lov om etnisk ligebehandling forbyder forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse. Sammen med lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v.⁷³ implementerer lov om etnisk ligebehandling EU's Direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse.

Lov om etnisk ligebehandling dækker al offentlig og privat virksomhed, for så vidt angår social beskyttelse, herunder social sikring og sundhedspleje, sociale goder, uddannelse samt adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, der er tilgængelige for offentligheden. Forbuddet mod forskelsbehandling gælder endvidere i forbindelse med medlemskab af og deltagelse i en organisation, hvis medlemmer udøver et bestemt erhverv, samt de fordele, sådanne organisationer giver medlemmerne. Loven gælder ikke for områder, som er omfattet af lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. Ifølge forarbejderne til loven bør begrebet adgang til og levering af varer og tjenesteydelser fortolkes bredt. Det omfatter varer og tjenesteydelser, herunder bolig, der leveres eller udføres som led i erhvervsmæssig drift. Heri ligger, at der skal være tale om økonomiske aktiviteter af et vist omfang og intensitet. Varer og tjenesteydelser, der ikke normalt leveres eller udføres mod betaling, vil som udgangspunkt ikke være omfattet af bestemmelsen.⁷⁴

Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling har taget stilling til, hvorvidt politiets myndighedsudøvelse er omfattet af lov om etnisk

---

⁷² Lov nr. 374 af 28. maj 2003 om etnisk ligebehandling

⁷³ Lovbekendtgørelse nr. 1349 af 16. december 2008 om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v.

⁷⁴ L 155 Forslag til lov om etnisk ligebehandling, Folketingssamling 2002-03, tillæg A 3853

ligebehandling. I en afgørelse fra 2004 (sag 790.5) fandt klagekomitéen, at lov om etnisk ligebehandling omfatter politiets adfærd i tjeneste. I en sag fra 2008 skiftede klagekomitéen imidlertid mening og afviste at behandle en sag på grund af manglende kompetence i henhold til lov om etnisk ligebehandling. Komitéen fandt, at politiets rutinemæssige kontrolforanstaltninger med henblik på håndhævelse af færdselslovens bestemmelser ikke kan anses for et socialt gode i lovens forstand. Københavns Politi fandt i øvrigt heller ikke, at Klagekomitéen kunne behandle sagen, da den var omfattet af retsplejelovens kapitel 93 b om behandling af klager over politipersonalet.

I sagen 711.52 fra 2007 udtalte Københavns Politi ligeledes, at det fandtes mest hensigtsmæssigt, at sagen blev behandlet efter retsplejelovens regler. Klagekomitéen bad herefter Justitsministeriet om at oplyse, hvorvidt lov om etnisk ligebehandling anvendes ved behandlingen af klager over politipersonales forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse. Justitsministeriet svarede, at anbringender om politiets forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse tages i betragtning i det omfang, dette indgår som et klagepunkt, eller i øvrigt er relevant for sagen. Det fremgår ikke af Justitsministeriets svar, hvorvidt lov om etnisk ligebehandling vil blive anvendt.⁷⁵

Ligebehandlingsnævnet, som 1. januar 2009 erstattede klagekomitéen for etnisk ligebehandling, har så vidt vides ikke taget stilling til, hvorvidt sager mod politiet kan behandles.

6.2. Forvaltningsloven

For alle dele af den offentlige forvaltning gælder der en uskreven lighedsgrundsætning, som medfører, at lige forhold skal behandles ens. Den offentlige forvaltning må således ikke foretage usaglig forskelsbehandling. Da politiet er en del af den offentlige forvaltning, har politiet pligt til at følge lighedsgrundsætningen. Princippet gælder hele området for politiets virksomhed, det vil sige både politiets administrative afgørelser, hvilken reaktion politiet anvender over for bestemte forhold, for eksempel en advarsel eller en bøde, og hvilket indgrebsmiddel, der anvendes i bestemte situationer.⁷⁶

⁷⁵ Christoffersen 2009, s. 28

⁷⁶ Se f.eks. Henricson s. 130 og s.132 f samt Justitsministeriets besvarelse af § 20-spørgsmål nr. S 338 af 16. marts 2005 stillet af Søren Pind

6.3. Lov om forbud mod forskelsbehandling pga. race m.v.⁷⁷

Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v. gør det strafbart inden for erhvervsmæssig eller almennyttig virksomhed at nægte at betjene en person på samme vilkår som andre på grund af vedkommendes race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering. Det er ligeledes strafbart at nægte at give en person adgang til sted, forestilling, udstilling, sammenkomst eller lignende, der er åben for almenheden. Overtrædelser straffes med bøde eller fængsel indtil seks måneder. Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v. omfatter ikke politiets virksomhed.

6.4. Udlændingeloven

Det følger af udlændingelovens § 38, at den danske grænsekontrol skal følge Schengengrænse-kodeksens artikel 6 om, at grænsevagterne ikke må udøve forskelsbehandling, der er baseret på køn, racemæssig eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.

6.5. Straffeloven

Straffelovens § 266b beskytter mod forhånende ytringer.⁷⁸ Det er således ulovligt offentligt at fremsætte ytringer, som truer, forhåner eller nedværdiger en gruppe af personer på grund af deres race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering. Overtrædelse straffes med bøde eller fængsel indtil to år.

6.6. Konklusion og anbefalinger

Etnisk profilering udøvet af politiet vil være i strid med den uskrevne forvaltningsretlige lighedsgrundsætning, da etnisk profilering er forskelsbehandling på baggrund af en persons race eller etniske oprindelse. At inddrage etnisk oprindelse som begrundelse for at foretage politikontrol vil således være ulovligt. At stoppe personer på grundlag af konkret mistanke eller signalement, der inkluderer etnisk oprindelse, er i overensstemmelse med den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning, hvis indgrebet baseres på objektive og ikke-diskriminerende kriterier. I forbindelse med en konkret undersøgelse kan politiet f.eks. tage en persons etniske oprindelse i betragtning, hvis der foreligger troværdig information, som knytter en person med en bestemt race eller etnisk

⁷⁷ Lovbekendtgørelse nr. 626 af 29. september 1987 om forbud mod forskelsbehandling pga. race m.v.

⁷⁸ Lovbekendtgørelse nr. 1034 af 29. oktober 2009 Straffeloven

oprindelse til en konkret kriminel handling på et bestemt sted og tidspunkt.

Dansk lovgivning indeholder ikke et klart forbud mod etnisk profilering og diskrimination fra politiet. Politiets udførelse af rutinekontrol, anholdelse og andre indgreb er formentlig ikke omfattet af lov om etnisk ligebehandling, da sådanne indgreb ikke betragtes som en tjenesteydelse. I de tilfælde, hvor politiet yder tjenesteydelser, som f.eks. udstedelse af kørekort, vil politiets handlinger være omfattet af lov om etnisk ligebehandling. Politiloven og retsplejeloven, som regulerer politiets indgreb, magtudøvelse og øvrige virksomhed, indeholder ikke noget diskriminationsforbud. Heller ikke af politilovens forarbejder fremgår det, at politiet er forpligtet til at undlade at diskriminere.

7. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der indarbejdes et specifikt forbud mod diskrimination, herunder etnisk profilering i politiloven. Forbuddet kan indsættes som et bærende princip i et nyt stk. 2 i § 3 om almindelige bestemmelser for politiets indgreb.

7. Klagemuligheder

7.1. Politiklagesystemet⁷⁹

Ved klager over politiet skelnes der mellem klager over politiets dispositioner, klager over den enkelte politibetjents adfærd og straffbare forhold begået af politipersonale i tjenesten. Undersøgelse i sager mod politiet er ikke afhængig af en klage fra et individ. Politiet skal på eget initiativ iværksætte en undersøgelse, hvis politiet bliver opmærksomt på kritisable eller straffbare forhold begået af politiet. Undlader en politimester dette, kan den pågældende idømmes en straf eller disciplinær forfølgning.⁸⁰

7.1.1. Dispositionsklager

Dispositioner er politiets beslutninger og handlinger, f.eks. en beslutning om at anholde en person, foretage en ransagelse af et lokale eller at anvende et bestemt magtmiddel. Ved dispositionsklager sondres der mellem klager inden for og uden for strafferetsplejen.

Klager over dispositioner inden for strafferetsplejen vedrører berettigelsen af indgreb, som politiet foretager ifølge retsplejeloven. Det kan f.eks. være en beslutning om at anholde en person eller ransage en bil. Ved klager over dispositioner inden for strafferetsplejen behandler politidirektøren sagen i første instans, hvorefter der er mulighed for at klage til den overordnede statsadvokat. Efter retsplejelovens § 746 kan klagen desuden prøves ved domstolene.

Dispositionsklager uden for strafferetsplejen vedrører klager over de af politiets dispositioner, der har hjemmel i politiloven, våbenloven, ordensbekendtgørelsen m.v. Disse klager behandles af politidirektøren med mulighed for 2. instans behandling ved rigspolitichefen. Rigspolitichefens afgørelse kan ikke påklages til Justitsministeriet, jf. retsplejelovens § 109, stk. 2, men Justitsministeriet kan som tilsynsmyndighed altid gribe ind i konkrete sager.⁸¹ Hvis rigspolitichefen har været indblandet i sagen forud for 2. instans behandlingen og dermed er inhabil, vil en klage over politidirektørens afgørelse i stedet blive behandlet af Justitsministeriet som 2. instans.

---

⁷⁹ Henricson side 633 ff

⁸⁰ Henricson side 632

⁸¹ Henricson side 635

7.1.2. Adfærdsklager

Adfærdsklager behandles efter retsplejelovens kapitel 93 b og omhandler kritisabel adfærd udøvet af politiet. Adfærdsklager omfatter dog ikke strafbare handlinger begået af politibetjente i tjenesten. Strafbare handlinger behandles i henhold til retsplejelovens kapitel 93 c, se afsnittet nedenfor.

Adfærdsklager er klager over den enkelte politibetjents adfærd i forbindelse med udøvelse af en disposition. Er en person f.eks. blevet kropsvisiteret af politiet, og den pågældende mener, at politibetjenten anvendte unødigt magt eller opførte sig uforskammet i forbindelse med kropsvisiteringen, er der tale om en adfærdsklage. En adfærdsklage adskiller sig således fra en dispositionsklage ved, at der ikke klages over den af politiet valgte disposition, kropsvisiteringen, men den måde, som dispositionen blev udført på.

Det er statsadvokaterne, der har ansvaret for at undersøge adfærdsklager og træffe en afgørelse. Statsadvokaten afgør, om der i sagen foreligger et kritisabelt forhold, eller om der i den konkrete sag intet er at bebrejde politiet. Statsadvokatens afgørelse kan påklages til rigsadvokaten. Statsadvokaten kan ikke træffe beslutning om eventuelle sanktioner over for den eller de indklagede politibetjente. Afgørelser om sanktioner skal træffes under en efterfølgende disciplinærsag efter reglerne i tjenestemandsløvgivningen.

7.1.3. Strafbare handlinger begået af politipersonale i tjenesten

Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten behandles efter de almindelige strafferetlige regler. Kapitel 93 c i retsplejeloven indeholder imidlertid nogle særlige sagsbehandlingsregler for sager om strafbare forhold begået af politiet. Heraf følger, at det er statsadvokaterne, og ikke politiet, som efterforsker sådanne sager. Statsadvokaten har de samme beføjelser ved efterforskning af sagen, som politiet normalt besidder i straffesager. Statsadvokaterne kan påbegynde efterforskning af en straffesag på baggrund af en konkret klage eller på eget initiativ. I tilfælde, hvor personer dør eller kommer alvorligt til skade i politiets varetægt eller ved politiets indgriben, iværksætter statsadvokaten altid en efterforskning på eget initiativ. Hvis statsadvokaten finder, at der er grundlag for at indlede en straffesag, rejses der tiltale mod den eller de involverede politibetjente, og sagen anlægges ved domstolene.

7.1.4. Politiklagenævn⁸²

Politiklagenævnet er et klagenævn, der medvirker ved statsadvokaternes behandling af klager over politipersonale og anmeldelser om straffbare forhold begået af politiet. Et politiklagenævn består af en advokat som formand og to lægmænd, der er udpeget af justitsministeren. Medlemmerne fungerer i fire år og kan genudpeges én gang.⁸³

Statsadvokaterne har pligt til at underrette politiklagenævnene om alle adfærdsklager over politiet og alle straffesager om politipersonale. Statsadvokaten skal desuden løbende tilsende genparter af sagens materiale og orientere politiklagenævnene om alle væsentlige beslutninger, der træffes i forbindelse med undersøgelsen eller efterforskningen.⁸⁴ Politiklagenævnet kan over for statsadvokaten tilkendegive, at der efter nævnets opfattelse bør indledes en undersøgelse og anmode statsadvokaten om at foretage bestemte undersøgelses- eller efterforskningskridt. Hvis sigtede eller statsadvokaten i en straffesag om politipersonale modsætter sig nævnets anmodning om foretagelse af bestemte yderligere efterforskningskridt, forelægges spørgsmålet for domstolene.⁸⁵

Når efterforskningen er afsluttet, udfærdiger statsadvokaten en redegørelse til politiklagenævnet om resultatet af undersøgelsen og en begrundet stillingtagen til, hvorledes sagen bør afgøres. Politiklagenævnet meddeler ligeledes til statsadvokaten, hvorledes sagen efter nævnets opfattelse bør afgøres. På dette grundlag træffer statsadvokaten afgørelse i sagen. Politiklagenævnet kan påklage statsadvokatens afgørelser til rigsadvokaten. Rigsadvokatens afgørelse i sagen er endelig.⁸⁶

7.2. Folketingets Ombudsmand⁸⁷

Folketingets Ombudsmand er en uafhængig offentlig instans, som kan behandle klager over forvaltningsmyndigheders afgørelser og deres behandling af borgere og konkrete sager. Ombudsmanden behandler bl.a. sager om overholdelse af forvaltningsloven, god forvaltningsskik og det forvaltningsretlige ligebehandlingsprincip. Ombudsmanden kan

⁸² Retsplejelovens kapitel 93 d.

⁸³ Retsplejelovens § 1021

⁸⁴ Retsplejelovens §§ 1021 a og 1021 b

⁸⁵ Retsplejelovens § 1021 c

⁸⁶ Retsplejelovens §§ 1021 e og 1021 f

⁸⁷ Lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand som ændret ved lov nr. 556 af 24. juni 2005 og lov nr. 502 af 12. juni 2009

både behandle sager på baggrund af en klage, tage sager op på eget initiativ og iværksætte generelle undersøgelser af en myndigheds behandling af sager. Ombudsmanden kan også inspicere enhver institution og ethvert tjenestested, der hører under ombudsmandens virksomhed. Ombudsmanden kan desuden gennemføre mere generelle undersøgelser af myndigheders sagsbehandling. Disse kaldes egen driftprojekter og er en samlet undersøgelse af en hel gruppe sager af samme type. Formålet er at afdække eventuelle gennemgående fejl i myndighedens afgørelse i sagerne, f.eks. i forbindelse med sagsbehandling, eller enkeltstående fejl.

Hvis Ombudsmanden på baggrund af en sag finder anledning hertil, kan Ombudsmanden vælge at udtale kritik, afgive henstillinger eller fremsætte sin opfattelse af en sag. Ombudsmanden kan endvidere henstille til, at en part tildeles fri proces ved domstolene. Ombudsmanden har ikke nogen midler til at gennemtvinge sine afgørelser, men der er tradition for, at Ombudsmandens udtalelser respekteres.⁸⁸

Ombudsmandens virksomhed omfatter alle dele af den offentlige forvaltning. Udlændingemyndighederne og politiets virksomhed er således begge omfattet af ombudsmandens kompetence. Ombudsmanden kan både kontrollere politiets administrative afgørelser og politiets øvrige adfærd over for borgeren. Ved klage over politiets eller andre forvaltningsmyndigheders administrative afgørelser kræves det, at andre administrative klagemuligheder er udtømt. Dette er ikke et krav ved en klage over politiets øvrige adfærd.

7.3. Ligebehandlingsnævnet⁸⁹

I 2003 blev *Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling* oprettet under Institut for Menneskerettigheder. Klagekomitéen var et administrativt klageorgan, som behandlede sager om diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse, jf. lov om etnisk ligebehandling. Pr. 1. januar 2009 blev klagekomitéen nedlagt som følge af oprettelsen af Ligebehandlingsnævnet, der behandler alle klager over diskrimination i henhold til samtlige områder dækket af dansk antidiskriminationslovgivning, dvs. køn, race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse.

⁸⁸ Henricson side 676 f

⁸⁹ Lov nr. 387 af 27. maj 2008 om Ligebehandlingsnævnet

Ligebehandlingsnævnet behandler klager fra individer. Det er gratis at klage til nævnet, og da nævnet er ansvarligt for sagens oplysning, er det som udgangspunkt ikke nødvendigt at anvende en advokat til sagen. Nævnet træffer retligt bindende afgørelser om, hvorvidt diskrimination har fundet sted, og nævnet kan tilkende ofre for diskrimination en godtgørelse. Hvis indklagede ikke efterkommer nævnets afgørelse, skal nævnet på klagers anmodning og på dennes vegne indbringe sagen for domstolene. Ligebehandlingsnævnet kan kun behandle sager på baggrund af en konkret klage. Nævnet kan således ikke behandle sager af egen drift.

7.4. Institut for Menneskerettigheder

Institut for Menneskerettigheder har status som ligebehandlingsorgan i overensstemmelse med artikel 13 i direktiv 2000/43/EF. Instituttet har siden nedlæggelsen af Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling den 31. december 2008 ikke længere kompetence til at træffe afgørelse i sager om diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse. Som følge af mandatet som Specialised Equality Body arbejder Institut for Menneskerettigheder for at beskytte og fremme ligebehandling af alle uden forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse. Instituttet bistår ofre for diskrimination, indleder uafhængige undersøgelser, offentliggør rapporter og fremsætter henstillinger om spørgsmål vedrørende forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse.

Institut for Menneskerettigheder er desuden A-status akkrediteret som "National Menneskerettighedsinstitution" efter FN's Paris Principper. Som et led i udførelsen af mandatet som national menneskerettighedsinstitution monitorerer instituttet løbende den menneskeretlige udvikling i Danmark og udarbejder rapporter og hørings svar om nationale menneskeretlige problemstillinger.

7.5. Kontrol med PET's aktiviteter

PET er underlagt kontrol af en række forskellige myndigheder:

7.5.1. Justitsministeren

PET er underlagt instruktioner fra justitsministeren, som på regeringens vegne fører tilsyn med PET. Justitsministeren har udstedt en instruks til chefen for PET med generelle bestemmelser for PET's arbejde. Det følger heraf, at chefen for PET bl.a. skal holde ministeren underrettet om forhold af væsentlig betydning for tjenestens virksomhed.

7.5.2. Folketinget

Folketinget har et særligt udvalg, der blev etableret ved lov nr. 378 af 6. juli 1988 med det formål "at have indseende med Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) og Politiets Efterretningstjeneste". Udvalget består af fem folketingsmedlemmer, som er udpeget af de fem største partier i Folketinget, og som har tavshedspligt med hensyn til, hvad de underrettes om i udvalget. Udvalget skal underrettes om de generelle retningslinjer, der gælder for PET's virksomhed, om væsentlige omstændigheder af sikkerhedsmæssig karakter og om udenrigspolitiske spørgsmål, som er af betydning for FE og PET's virksomhed. Den 26. november 2010 udgav udvalget en beretning om udvalgets virksomhed.⁹⁰ Beretningen har ikke særligt fokus på antidiskrimination i relation til antiterrorisme.

7.5.3. Domstolene

En række af de efterforskningskridt, som PET foretager, kræver en retskendelse ved domstolene. Dette kan f.eks. være overvågning af individer. I disse tilfælde har domstolene således en grad af kontrol med PET's arbejde.

7.5.4. Wamberg-udvalget

Wamberg-udvalget foretager kontrol af PET's registreringer og videregivelse af personoplysninger.

Udvalget består af en formand og tre andre medlemmer. Udvalget skal godkende nye registreringer af danskere og herboende udlændinge, som tjenesten ønsker at foretage. Desuden laver udvalget stikprøver af ældre sager for at kontrollere, om slettefristerne bliver overholdt. Der er ikke i lovgivningen fastsat regler for PET's egentlige registreringer, men principperne for registrering drøftes løbende med Wamberg-udvalget og Justitsministeriet. Hvis PET ønsker at videregive oplysninger om en person til en anden myndighed, skal en videregivelse først godkendes af Wamberg-udvalget.

7.6. Bevis for etnisk profilering og anbefalinger

Som det fremgår ovenfor, er der, muligt at klage over etnisk profilering foretaget af politiet eller andre offentlige myndigheder. Klagen kan enten indgives til en højere administrativ myndighed, domstolene eller Folketingets Ombudsmand. Med hensyn til stikprøvekontrol foretaget

⁹⁰ Tilgængelig på:

<http://www.ft.dk/samling/20101/almdel/beretning/2/929455/index.htm>

efter politiloven, udlændingeloven eller færdselsloven, er muligheden for at klage imidlertid begrænset, da politiets beslutning om at foretage stikprøvekontrol ikke kræver en begrundelse. Der vil altid kunne indgives en klage over en politibetjents adfærd under udførelsen af et indgreb. Hvis stikprøvekontrol over for en bestemt person gentages og antager karakter af chikane, vil det formentlig skulle betragtes som en adfærdsklage over en bestemt politibetjent, og klagen kan derfor påklages til statsadvokaterne.

Etnisk profilering kan ofte være svært at bevise i enkeltsager, da det kan være vanskeligt at sandsynliggøre, at et givent politiindgreb var begrundet i etnisk profilering. Folketingets Ombudsmand er den eneste klagebehandlende myndighed, som er i stand til at foretage mere generelle undersøgelser af politiets praksis og mulige mønstre af etnisk profilering.

8. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at muligheden for at foretage generelle undersøgelser af etnisk profilering introduceres i politiklagesystemet.

9. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Folketingets Ombudsmand foretager en generel undersøgelse af etnisk profilering foretaget af politiet.

7.6.1. Registrering af etnisk profilering

Der foretages i Danmark ikke nogen systematisk registrering af etnisk oprindelse hos de personer, som politiet foretager indgreb over for. Det er derfor i praksis vanskeligt at konstatere, hvorvidt personer med en bestemt race eller etnisk oprindelse oftere udsættes for politiindgreb end andre, og det er vanskeligt at vurdere, hvorvidt etnisk profilering finder sted i Danmark.

Open Society Justice Initiative og EU's Agentur for Fundamentale Rettigheder anbefaler begge, at statistiske data om politiindgreb registreres ved hjælp af såkaldte stop-formularer, som anvendes i flere lande. På stop-formularen registreres f.eks. dato, tid, sted for politiindgrebet, politibetjentens navn, det konkrete politiindgrebs lovgrundlag, den stoppede persons etniske oprindelse og nationalitet osv. Stop-formularer varierer i udformning og længde afhængig af land. En kopi af stop-formularen udleveres til den person, som politiindgrebet

var rettet imod, som en dokumentation for indgrebet, og en kopi opbevares af politiet.⁹¹

Stop-formularer har mange formål. Det statistiske materiale, som indsamles, kan anvendes som et internt værktøj i politiet til at overvåge, hvordan og hvor ofte politiindgreb anvendes, og hvorvidt visse grupper udsættes for indgreb i uproportional grad. Stop-formularer kan således være et praktisk værktøj, som motiverer politibetjente til at foretage velbegrundede indgreb, og derved forebygger vilkårlighed.

De statistiske data som indsamles kan også anvendes af lokalsamfundet til at holde politiet ansvarlig for sine indgreb. Overordnet kan lokalsamfundet se, hvorvidt politiindgreb foretages i højere grad mod visse grupper, og i enkeltsager kan det statistiske materiale understøtte en klagesag, såfremt der er en statistisk tendens, som tyder på etnisk profilering. En stop-formular kan endvidere indeholde vejledning om adgangen til at klage over et indgreb.

10. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der i Danmark foretages systematisk registrering af personer, som er i kontakt med politiet med henblik på at tilvejebringe statistisk materiale om politiets indsats over for borgerne set i forhold til de enkelte borgeres etniske oprindelse. Dette materiale kan afdække disproportionale mønstre og måle effektiviteten af politiets indgreb. Registreringen bør udvikles i samarbejde med Datatilsynet for at sikre overholdelsen af persondataloven.

⁹¹ Open Society Justice Initiative, Addressing Ethnic Profiling by Police – A report on the Strategies for effective police stop and search project and European Union Agency for Fundamental Rights - Towards More Effective Policing, Understanding and Preventing Discriminatory Ethnic Profiling: A Guide

8. Litteratur og rapporter vedrørende etnisk profilering i Danmark

---

Ansel-Henry and Jespersen 2003:

A. Ansel-Henry and S. B. Jespersen, (2003) *Konflikt på gadeplan – når etnisk minoritetsungdom og politiet mødes*, Centre for Youth Research, Roskilde University Centre (RUC), Roskilde.

At Home in Europe, *Muslims in Copenhagen*. (Udkommer marts 2011).

Benedicte Castenschiold Eichen, (2010) *The Power to Stop and Search, through the Power to Discipline and Punish* (Unpublished dissertation).

European Network Against Racism (ENAR) and Open Society Justice Initiative, *Factsheet on ethnic profiling*, October 2009, Available in Danish at:

http://www.soros.org/initiatives/justice/focus/equality_citizenship/article_s_publications/publications/ethnic_20100512/Factsheet-ethnic-profiling-20091001-DAN.pdf

Henricson:

Ib Henricson, *Politiret*, 4. Udgave 2007, Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Holmberg 1999:

Lars Holmberg (1999) *Inden for lovens rammer – politiets arbejdsmetoder og konkrete skøn*, Gyldendal.

Holmberg 2003:

Lars Holmberg (2003), *Policing Stereotypes. A Qualitative Study of Police Work in Denmark*. Mobility and Norm Change, V.4, Wisconsin: Galda & Wilch.

Christoffersen 2009:

Jonas Christoffersen (2009), *Lov om etnisk ligebehandling med kommentarer*, 1. udgave/1. oplag, Thomson Reuters Professional A/S København.

Internetadresser

Københavns politi, arkiv over pressemeddelelser vedrørende visitationszoner fra januar 1. 2009 til 1. september 2010

<http://www.politi.dk/CMS.Politi.Web/Templates/Content/ArchivePage.aspx?NRMODE=Published&NRNODEGUID={323143ED-F669-45CC-AAD7-324B72495283}&NRORIGINALURL=%2fKoebenhavn%2fda%2flokaltnyt%2fKampagner%2f&NRCACHEHINT=NoModifyGuest>

Bilag 1. Visitationszoner i København

Nedenfor er en liste over visitationszoner, som er offentliggjort via Københavns politis hjemmeside fra 2007 til og med 2010. Tabellen viser datoen for zonen oprettelse, zonen slutdato, zonen geografiske areal samt begrundelsen for zonen oprettelse.

Dato for oprettelse	Slut dato	Område	Begrundelse
6. september 2007	30. september 2007	Nørrebro	Zone oprettet, ingen begrundelse.
21. september 2007	19. oktober 2007	Christianshavn	Zone forlænget, våben konfiskeret i zonen.
28. november 2007	22. december 2007	Christiania og Christianshavn.	Zone oprettet, adskillige våben konfiskeret.
7., 8., 14. og 15. december (fredage og søndage)		Tre zoner i København City inklusiv Rådhuspladsen, Hovedbanegården og Kongens Nytorv.	Zoner oprettet, adskillige hændelser vedrørende ulovlig våbenbesiddelse.
8. februar 2008	10. marts 2008	Seks Zoner: Tingbjerg, Indre Nørrebro, Ydre Nørrebro, København City, Amager og Valby.	Adskillige voldelige hændelser i december og januar hvor ulovlige våben blev anvendt. Ni hændelser hvor ulovlige våben blev konfiskeret og seks straffelovsovertrædelser vedrørende besiddelse og salg af stoffer.
10. marts 2008	14. april 2008	Indre Nørrebro, Ydre Nørrebro, København City og Amager.	Fire zoner forlænget og to afsluttet. 403 kriminelle hændelser vedrørende ulovlige våben i de fire zoner mellem 10. december 2007 og 27. februar 2008.
20. maj 2008	15. juni 2008	Christiania og Christianshavn.	Zone oprettet. 36 knive plus andre ulovlige våben konfiskeret mellem januar og maj.
4. juni 2008	3. juli 2008	Christiania og Christianshavn.	Zone forlænget, adskillige ulovlige våben konfiskeret.
5. juni 2008	6. juli 2008	Vesterbro, København City.	Zone oprettet, voldelige hændelser i nattelivet i weekenden.
4. juli 2008	3. august 2008	Christiania og	Zone forlænget, ulovlige våben

		Christianshavn.	konfiskeret.
5. august 2008	31. august 2008	Christiania og Christianshavn.	Zone forlænget. 83 ulovlige våben konfiskeret mellem januar og juli 2008.
15. august 2008	1. september 2008	Tingbjerg og område omkring Gothersgade.	Zoner oprettet. Voldelig episode i Tingbjerg 15. august 2008, hvor adskillige skydevåben blev brugt og en person blev dræbt. Omkring Gothersgade adskillige voldelige hændelser indikerer bandeopgør.
1. september 2008	28. september 2008	3 zoner omkring Svanevej, Lindgreens alle og Amager Logevej 134. Zonerne omkranser Hells Angels klubhuse.	Zoner oprettet. Adskillige hændelser i zonerne hvor personer har båret sikkerhedsveste og våben og sigtet maskinpistol mod civile. Desuden blev en håndgranat smidt ind i klubhuset på Svanevej, men den detonerede ikke.
2. september 2008	28. september 2008	Christiania og Christianshavn.	Zone forlænget. Medlemmer af AK81 bar sikkerhedsvest i zonerne og skyderier forekom på Nørrebro og Tingbjerg. Kan indikere opgør i zonen.
15. september 2008	26. oktober 2008	Hele København undtagen Dragør kommune og dele af Tårnby.	Zone oprettet. Adskillige skyderier i København.
27. oktober 2008	25. november 2008	Hele København undtagen Dragør kommune og dele af Tårnby.	Zone forlænget. Adskillige skyderier samt konfiskering af skydevåben. 15. september til 26. oktober 4.412 personer visiteret.
16. december 2008	6. januar 2009	Førrige zone forstørret. Zonen dækker hele København, undtagen Dragør kommune.	Zone forlænget. Adskillige skyderier og knivstikkerier forekom, indikerer et fortsat anspændt forhold mellem rivaliserende bander i København.
6. januar 2009	3. februar 2009	Københavns kommune, Frederiksberg og dele af Tårnby.	Zone forlænget. Bandekonflikt fortsætter. Adskillige skyderier og knivstikkerier.
3. februar 2009	3. marts 2009	Københavns kommune, Frederiksberg og dele af Tårnby.	Zone forlænget. Adskillige skyderier i januar.
31. marts 2009	28. april 2009	Københavns kommune, Frederiksberg og dele af	Zone forlænget. Adskillige skyderier i marts og ulovlige

		Tårnby.	våben konfiskeret.
28. april 2009	26. maj 2009	Københavns kommune, Frederiksberg og dele af Tårnby.	Zone forlænget. Adskillige skyderier i april.
26. maj 2009	23. juni 2009	Københavns kommune, Frederiksberg og dele af Tårnby.	Zone forlænget. Adskillige våben konfiskeret.
23. juni 2009	21. juli 2009	Københavns kommune, Frederiksberg og dele af Tårnby.	Zone forlænget. To skyderier forekom. Mellem 26. maj og 18. juni blev 463 personer visiteret. 54 personer tiltalt efter våbenloven.
21. juli 2009	18. august 2009	Københavns kommune, Frederiksberg og dele af Tårnby.	Zone forlænget. Adskillige skyderier og to drab. Mellem 19. juni og 17. juli blev 445 personer visiteret og 19 tiltalt efter politiloven og 12 tiltalt efter våbenloven.
18. august 2009	24. september 2009	Københavns kommune, Frederiksberg og dele af Tårnby.	Zone forlænget. Skyderier på Nørrebro. Mellem 21. juli og 17. august blev 610 personer visiteret. En tiltalt efter våbenloven og 75 tiltaler vedrørende våben.
15. september 2009	13. oktober 2009	Københavns kommune, Frederiksberg og dele af Tårnby.	Zone forlænget. Adskillige skyderier og knivstikkerier. 18. august til 15. september blev 908 personer visiteret, 37 tiltalt for besiddelse af stoffer og 10 for besiddelse af ulovlige våben.
13. oktober 2009	10. november 2009	Københavns kommune, Frederiksberg og dele af Tårnby.	Zone forlænget. Adskillige skyderier og knivstikkerier. 15. september til 12. oktober blev 443 persons visiteret, otte tiltalt for besiddelse af stoffer og tre for besiddelse af ulovlige våben.
10. november 2009	19. november 2009	Københavns kommune, Frederiksberg og dele af Tårnby.	Zone forlænget. 10 skyderier herunder én dræbt.
19. november 2009	22. december 2009	Københavns kommune, Frederiksberg og dele af Tårnby.	Zone forlænget. Tre skyderier. 48 tiltalt vedrørende ulovlige våben.
24. december 2009	19. januar 2010	Københavns kommune, Frederiksberg og dele af Tårnby.	Zone forlænget. En skudepisode. Zone forlænget på grund af fortsat straffesag mod ledende bandemedlem. 19. november til

			22. december 185 personer visiteret, otte tiltalt for besiddelse af stoffer, to tiltalt for besiddelse af ulovlige våben, 53 tiltaler vedrørende ulovlige våben.
19. januar 2010	16. februar 2010	Betydeligt formindsket zone, omkring Østerbro og område omkring Østre Landsret.	Zone delvis forlænget på grund af fortsat straffesag mod ledende bandemedlem. Retssagen varer fra 8. december til 19. april.
12. februar 2010	19. februar 2010	Område omkring Østre Landsret, Østerbro, Nørrebro, Bispebjerg og Vanløse.	Forrige zone forstørret. 9.-11. februar fandt tre skyderier sted.
19. februar 2010	19. marts 2010	Område omkring Østre Landret.	Zone delvis forlænget på grund af fortsat straffesag mod ledende bandemedlem.
19. marts 2010	20. april 2010	Område omkring Østre Landret.	Zone delvis forlænget på grund af fortsat straffesag mod ledende bandemedlem.
21. april 2010	28. april 2010	Nørrebro.	Zone oprettet. Et skyderi, adskillige personer truet med pistol, en episode med voldeligt overfald, en person skudt og dræbt i Køge. Mistænkte sporet tilbage til Nørrebro. 21. januar til 21. april 27 overtrædelser af våbenloven.
24. juni 2010	1. juli 2010	Tingbjerg.	Zone oprettet. En skudepisode. 21. april til 24. juni 369 anmeldte overtrædelser af våbenloven.
1. juli 2010	8. juli 2010	Tingbjerg.	Zone forlænget. Tre skydevåben konfiskeret. 24. til 30. juni 17 anmeldte forbrydelser vedrørende våbenloven, 10 personer visiteret og to tiltalt for overtrædelse af våbenloven.
8. juli 2010		Ingen nye zoner oprettet.	

